Бүхы оронуудай пролетариимар, нэгэдэгты!

БУРЯАД УНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Октябрийн 1921 оной хүдэрилгэнэй 21-hэ гарана | № 101 (17524) | 1987 оной апрелиин 30, четверг | Сэн 3 мүн.

Коммунистнууд! Шэнэдхэн хубилгалгын манлайда дабшагты! Хүдэлмэридөө эдэбхи үүсхэл гаргагты, шэнэ юумэ нэбтэрүүлэгты! КПСС-эй ЦК-гай январиин Пленумэй шийдхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө революционно абьяас оролдосотойгоор тэмсэгты!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудhаа).

ХАНИ ЁhОНОЙ УУЛЗАЛГА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Г. Атанасовтай апрелиин 28-да уулзаба.

Оронуудайнгаа ажабайдалай, совет-болгар экономическа ба эрдэм-техникын харилсаанай ашаг үрые дээшэлүүлгын асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа.

Шэнэдхэн хубилгалгын хэрэгые бэелүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай гэжэ парти ойлгоод, табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлгын тодорхой харгы замуудые хараалба гэжэ М. С. Горбачев Советскэ Союзда бэелүүлэгдэжэ байhан шэнэдхэн хубилгалга тухай хэлэхэдээ тэмдэглээ. Мүнөө шэнэдхэн хубилгалга бүгэдэ арадай хэрэг болонхой. Энэ хэрэгые эсэстэнь хүрэтэр бэелүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай.

Советскэ Союзда үргэнөөр бэелүүлэгдэжэ байhан шэнэдхэн хубилгалгада Болгариин коммунистнууд, ажалшад айхабтар ехэ hонирхолтойгоор хандажа, тэрэниие бэелүүлгэдэ гүнзэгыгөөр этигэн найдана гэжэ Г. Атанасов тэмдэглээ.

Социалис оронуудай предприятинууд болон эрдэм-шэнжэлэлгын эмхинүүдэй хоорондохи үйлэдбэриин хамжаае, холбоо барисаае хүгжөөхэ гээшэ шухала удха шанартай гэжэ М. С. Горбачев экономическа харилсаанай асуудалнуудта тогтожо хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

Уулзалга үнэн зүрхэнэй, нүхэд ёhоной оршон байдалда үнгэрөө.

Энэл үдэртөө Г. Атанасов Москваhаа мордобо. Тэрэ Совет правительствын уряалаар хани ёhоной албанай хэрэгээр манай орондо ерэhэн байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжков hамгантаяа, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Н. В. Талызин, бусад тусхай тушаалтад Г. Атанасов болон тэрэнэй hамые аэродром дээрэ үдэшэбэ.

(ТАСС).

ҮДЭРhӨӨ ҮДЭРТЭ ЭРШЭДЭНЭ

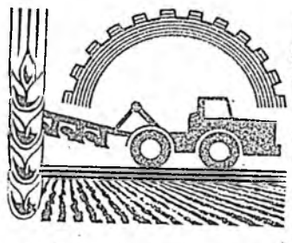

Агуу Октябриин 70 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ зорюулагдажа дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсоhон Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой луговодууд мүнөө туха сүлөөгүй. Газарай үрэжэл hайжаруулжа, ургасыень дээшэлүүлхээр соносхогдоhон габшагай гурбан hарада хэгдэхэ хүдэлмэрэз тодорхойлходоо эндэхид байгша ондо 739 гектарhаа 14780 центнерhээ бага бэшэ үбhэ суглуулжа абахаар түсэблэhэн юм. Тиин луговодууд ногооной ургаса эрид дээшэлүүлхэ зорилгготойгоор 800 гектарай сабшалан дээгүүрнь, 150 гектарай үрэжэлтэ хүрьhэ үндэhөөрнь hайжаруулха хэмжээнүүдые хараалганхай. Тэрэшэлэн уhалагдадаг бүхы сабшалангаа хоёр дахин хүсэдөөр ундалуулаад, бүлүүр станцинуудаар 50 гектарай газар уhалха байна. Мүн мелиораци хэгдэлhэн уhалагдадаг газартаа органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ бүхы нормоорнь оруулха юм.

Соносхогдоhон гурбан hарын эхинhээ хойшо колхозой луговодууд хараалагдаhан хэмжээнүүдээ эршэмтэйгээр бэелүүлжэ захалаа. Жэшээлбэл, Юрий Болховой звено Гурбалжанай, Молот Жамбаловай коллектив Шанаагай, Борис Доржиевай бригада Тохойн, Дагба Будаевай звено Зүүн Сагаанай, Владимир Раднаевай хүтэлбэрилдэг коллектив Улаан Поэшэнэй сабшалан уhалжа тухагүй. hүүлэй мэдээгээр тус колхоздо бүлүүр станцинуудаар 200 шахуу гектарай сабшалан ундалуулагдаа. Луговодууд газар уhалхын хажуугаар гидро-түхеэрэлгэнүүдые заhабарилжа бэлэн болгоно. Мүнөө эндэ газарай үрэжэл hайжаруулха хүдэлмэри удэрhөө үдэртэ эршэдэнэ.

Ж. МИХАЙЛОВ.

АГУУ ОКТЯБРИИН АЛДАРТА ЗАМААР

ГАЗАР ТАРЯАЛАНДА — ГАБШАГАЙ ХҮГЖЭЛТЭ

Буряад ороной ажахынуудта бүхыдөө 20 мянга гаран таряашад, механизаторнууд хүдэлнэ. Гансахан энэ жэлэй хабарай тарилгын үедэ таряалан дээрэ 14,4 мянга үлүүтэй механизаторнууд «булад хүлэгүүдые» жолоодон хүдэлгэжэ, ерэхэ намарай ургасын үндэhэ hуури табиха байна. Тэдэнэй олонхинь гэхэ гү, али 60 процентнь нэгэдэхи, хоёрдохи классай, мэргэжэл шадабари ехэтэй хүнүүд болоно.

Байгша ондо ороohо таряа, хартаабха, малай тэжээлэй ургамалнууд болон огородой эдеэ ургуулдаг бүхы 739 бригада, звенонуудай 661-ниинь ажалай эмхидхэлэй шэнэ гуримаар, хамтын подрядай ёhоор. хүдэлнэ.

Агууехэ Октябриин алдарта 70 жэлэй ойн хүндэлэлдэ бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсоhон республикын таряашад, механизаторнууд ажал хэрэгүүд тухай материалнууд 2-дохи хуудаhанда толилогдонхой.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРНҮҮДhЭЭ БҮТЭЭСЭТЭЙГЭЭР

Манай Удын совхозой бүхы ажахынуудта таряалангай талмайнууд ашаг муутай элhэлиг газарнуудодог юм. Гэбэшье механизаторнууд hүүлэй жэлэй эндэхи сагай уларилда заhабарилжа, техникэеэ заhабарилагаар газар таряаны эрдүүрилжэ, нютагжуулаhан үрэhэ хүрэнгөөр хаhан тарилга үнгэргэдэг болоhой. Энэ харюусалгатай үндэр совхозой ахамад агроном-коммунист Николай Николаевич Халматовай хүтэлбэридэ ябуулагдана.

Н. Халматов Буряадай сельскохозяйственнэй институт дүүргэгсэй hүүлээр хорёод жэлэй туршада нэгэ газартаа агрономоор хүдэлжэ ябана. Энэ хугацаанда абьяастайгаар, ухаалаг, баян ургаса хуряаhандаа түлөө зориготойгоор ажалладжо, газарай эзэн гэжэ нэрлэгдэжэ ябагаа алдаршаhан энэ Буряадай АССР-эй габьяатай агроном гэhэн нэрэ зэргэ дүтэнхэй. Гол түлэб тэй оролдолго, хэшээлэй шадабариин ашаар ургэн зургаа-долоон жэлэй туршада манай ажахы ороohоо ухамалнуудай тогтуурилгаа хуряажа абадаг болоо. Одоогийнэй ороohото ургаа бүхы талмай хамта 3750 гектар газар эзэлдэг, үнэнэй 2205 гектарые Баруун-Хасууртайн отделениин Мункуеаай хүтэлбэрилдэг бригадада даалгагданхай.

Тус коллектив энэ хабарай тарилгын үедэ 800 гаран гектар талмайда шэниисэ, 1190 гектарта обёос, 141 гектарта хара таряа, 30 гектарта горох тариха даабаритай юм. Тиихэдэ эршэмтэй технологёор 500 гектарта шэниисэ таригдаха ёhотой.

Бригадын гэшүүд түсэбөөр хараалагдаhан даабаринуудаа сег дарыдань, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ хүсэлэнтэй. Мүнөө бүхы техникэнь заhабарилагдажа бэлэн болгогдоод, таарамжатай сагай уларилай тогтохые хүлеэгээд байна.

Баруун-Хасууртайн бригадада К-700 түхэлэй 4 трактор, Т-4 түхэлэй 5 трактор, ДТ-75 түхэлэй нэгэ трактор үгтэнхэй. Тэдэнь хуу бүрин, бүтэн.

Энэ бригадада бэрхэ механизаторнууд олон. Тэдэнэй түрүү зэргэдэ коммунистнууд Геннадий Охотников, Владимир Игнатьев, Михаил Голованов, Николай Банин болон бусад ябана. Эдэнэр жэлэй алишье сагта даабарияа ходо үлүүлэн дүүргэдэг, урдаа табиhан зорилгокуудаа заабол бэелүүлдэг, hанаhанаа хэрэг дээрэнь харуулдаг хүнүүд гээшэ.

Энэ хабарай тарилгын үедэ Т-4 трактораа жолоодон, коммунист Геннадий Охотников баhал урда жэлнүүдэйхидэл адли ажалай үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхэб гэжэ механизаторнуудай хамтын суглаан дээрэ мэдүүлээ hэн.

Баруун-Хасууртайн отделениин полинууд дээрэ хамтадаа тарилгын табан агрегат хүдэлхөөр хараалагданхай. Тиин хабарай тарилгын бүхы үдэлмэри ажалай 11—12 удрэй туршада эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ зорилго табигдана гээшэ.

Тарилгын агрегат бүхэн халаанай туршада 150—160 гектарhаа бага бэшэ талмайда эрхим шанартайгаар тарилга хэхэ даабаритай. Тус отделениин бригадын бүхы оньhон техникын хойноhоо техническэ харууhа коммунист Михаил Семёнов эмхидхэн ябуулха уялгатай. Тэрэнэй мэдэлдэ тусхай звено үгтэнхэй. Бүридэлдэнь токарь, гагнууршан, слесарь гэхэ мэтын нарин гарай мэргэжэлтэд оруулагданхай.

Ажахымнай Баянголой отделениин бригадые олон жэлэй туршада дүй дүршэлтэй механизатор Фанит Фахутдинов хүтэлбэрилнэ. Тус коллективэй бэрхэ механизаторнуудай тоодо комсомолой гэшүүд Анас Мухадмедзянов, Виктор Покацкий, Радна Санжижапов, коммунист Илья Шакуров болон бусад ороно. Эдэнэр үдэр бүриингөө даабари ходол үлүүлэн дүүргэдэг, даажа абаhан техникэдээ ёhотойл эзэн ёhоор хандадаг түрүү хүнүүд юм.

Совхозоймнай тракторнотаряан ажалай бригадануудай полевой станууд шэмэглэгдэн гоёогдожо, түрүүшын механизаторнуудые угтажа абаба. Улаан булангууд соо тусхай самбар дээрэ социалис мүрысөөнэй гурим болон уялганууд аржыса бэшэгдэжэ, улгэгдэнхэй. Ажалай hүүлээр амарха таhалганууд соо оро дэбдихэр оруулагдаа. Газаань банишье бии.

Механизаторнуудай хүдэлмэриин амжалта социалис мүрысөө эмхидхэн ябуулhанhаа эшэ үндэhэтэй. Тэрэнэй дүнгүүд үдэр бүхэндэ согсологдожо, олоной анхаралда табигдажа байхаhаа гадна шалгарhан хүнүүдтэ зорюулагдан, «Дайшалхы, Сахилгаан хуудаhануд», гаргагдажа байхаар хараалагдана. Һонирхолтой энэ хүдэлмэри бригаданудта эмхидхэгдэhэн партийна бүлэгүүд болон арадай хиналтын постнуудай гэшүүдэй хүсөөр хэгдэхэ.

Манай Удын совхозой механизаторнуудай хабарай тарилгые хабатайгаар үнгэргэжэ, баян ургаса таряалан дээрэhээ абажа, Агуу Октябриин 70 жэлэй ойн баярые түрүү ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө шударгыгаар тэмсэнэ.

С. НАМЖИЛОН,
Хорин районой Удын совхозой парткомой секретарь.

ҮРГЭН ДЕМОКРАТИИН ОРШОН БАЙДАЛДА

1987 ИЮНИИН 21

ҮНГЭРГЭН СОВЕДҮҮДЭЙ, ХАЛАМ, СУДЬЯНДАЙ hҮНГАЛТА

Үргэн демократиин оршон байдалда үнгэрнэ. Тиимэhээ ОПХ-гайхид ажал хэрэгтээ үнэн сэхээр, эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр хандадаг түрүүшүүлээ өөhэдынгөө дундаhаа депутадуудай райондо болон хүдөөгэй Советэй депутатта кандидадаар дэбжүүлгэдэг суглаан суглаанууд дээрэ hайшаагдана. Энэл ажалдаа абьяастайгаар, баян ургаса хуряаhаныгаа түлөө зориготойгоор ажалжо, газарай эзэн гэжэ нэрлэгдэнэ. Энэ хугацаанда алдаршаhан энэ Буряадай АССР-эй габьяатай агроном «Байкальскэй» гэhэн нэрэ зэргэ дүтэнхэй. Гол түлэб тэй оролдолго, хэшээлэй шадабариин ашаар ургэн зургаа-долоон жэлэй туршада манай ажахы ороohоо ухамалнуудай тогтуурилгаа хуряажа абадаг болоо. Одоогийнэй ороohото ургаа бүхы талмай хамта 3750 гектар газар эзэлдэг, үнэнэй 2205 гектарые Баруун-Хасууртайн отделениин Мункуеаай хүтэлбэрилдэг бригадада даалгагданхай.

Тус коллектив энэ хабарай тарилгын үедэ 800 гаран гектар талмайда шэниисэ, 1190 гектарта обёос, 141 гектарта хара таряа, 30 гектарта горох тариха даабаритай юм. Тиихэдэ эршэмтэй технологёор 500 гектарта шэниисэ таригдаха ёhотой.

Бригадын гэшүүд түсэбөөр хараалагдаhан даабаринуудаа сег дарыдань, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ хүсэлэнтэй. Мүнөө бүхы техникэнь заhабарилагдажа бэлэн болгогдоод, таарамжатай сагай уларилай тогтохые хүлеэгээд байна.

Баруун-Хасууртайн бригадада К-700 түхэлэй 4 трактор, Т-4 түхэлэй 5 трактор, ДТ-75 түхэлэй нэгэ трактор үгтэнхэй. Тэдэнь хуу бүрин, бүтэн.

Энэ бригадада бэрхэ механизаторнуудай олон. Тэдэнэй түрүү зэргэдэ коммунистнууд Геннадий Охотников, Владимир Игнатьев, Михаил Голованов, Николай Банин болон бусад ябана. Эдэнэр жэлэй алишье сагта даабарияа ходо үлүүлэн дүүргэдэг, урдаа табиhан зорилгокуудаа заабол бэелүүлдэг, hанаhанаа хэрэг дээрэнь харуулдаг хүнүүд гээшэ.

Энэ хабарай тарилгын үедэ Т-4 трактораа жолоодон, коммунист Геннадий Охотников баhал урда жэлнүүдэйхидэл адли ажалай үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхэб гэжэ механизаторнуудай хамтын суглаан дээрэ мэдүүлээ hэн.

Баруун-Хасууртайн отделениин полинууд дээрэ хамтадаа тарилгын табан агрегат хүдэлхөөр хараалагданхай. Тиин хабарай тарилгын бүхы үдэлмэри ажалай 11—12 удрэй туршада эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ зорилго табигдана гээшэ.

Тарилгын агрегат бүхэн халаанай туршада 150—160 гектарhаа бага бэшэ талмайда эрхим шанартайгаар тарилга хэхэ даабаритай. Тус отделениин бригадын бүхы оньhон техникын хойноhоо техническэ харууhа коммунист Михаил Семёнов эмхидхэн ябуулха уялгатай. Тэрэнэй мэдэлдэ тусхай звено үгтэнхэй. Бүридэлдэнь токарь, гагнууршан, слесарь гэхэ мэтын нарин гарай мэргэжэлтэд оруулагданхай.

Ажахымнай Баянголой отделениин бригадые олон жэлэй туршада дүй дүршэлтэй механизатор Фанит Фахутдинов хүтэлбэрилнэ. Тус коллективэй бэрхэ механизаторнуудай тоодо комсомолой гэшүүд Анас Мухадмедзянов, Виктор Покацкий, Радна Санжижапов, коммунист Илья Шакуров болон бусад ороно. Эдэнэр үдэр бүриингөө даабари ходол үлүүлэн дүүргэдэг, даажа абаhан техникэдээ ёhотойл эзэн ёhоор хандадаг түрүү хүнүүд юм.

Совхозоймнай тракторнотаряан ажалай бригадануудай полевой станууд шэмэглэгдэн гоёогдожо, түрүүшын механизаторнуудые угтажа абаба. Улаан булангууд соо тусхай самбар дээрэ социалис мүрысөөнэй гурим болон уялганууд аржыса бэшэгдэжэ, улгэгдэнхэй. Ажалай hүүлээр амарха таhалганууд соо оро дэбдихэр оруулагдаа. Газаань банишье бии.

Механизаторнуудай хүдэлмэриин амжалта социалис мүрысөө эмхидхэн ябуулhанhаа эшэ үндэhэтэй. Тэрэнэй дүнгүүд үдэр бүхэндэ согсологдожо, олоной анхаралда табигдажа байхаhаа гадна шалгарhан хүнүүдтэ зорюулагдан, «Дайшалхы, Сахилгаан хуудаhануд», гаргагдажа байхаар хараалагдана. Һонирхолтой энэ хүдэлмэри бригаданудта эмхидхэгдэhэн партийна бүлэгүүд болон арадай хиналтын постнуудай гэшүүдэй хүсөөр хэгдэхэ.

Манай Удын совхозой механизаторнуудай хабарай тарилгые хабатайгаар үнгэргэжэ, баян ургаса таряалан дээрэhээ абажа, Агуу Октябриин 70 жэлэй ойн баярые түрүү ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө шударгыгаар тэмсэнэ.

С. НАМЖИЛОН,
Хорин районой Удын совхозой парткомой секретарь.

ЭРХИМҮҮДЭЭ НЭРЛЭНЭ

Районой ажалшад hунгалтын шэнэ гуримуудтай танилсажа, тэдэнние hайшаан дэмжэhэн тула хамтынгаа суглаанууд дээрэ арадай засагай органуудта гансата хэдэн хүнние депутадта кандидадуудаар дэбжүүлнэ. Жэшээлбэл Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэришэд, бүхыдөө 120 хүн, хамтынгаа суглаан дээрэ 3 хүнэй кандидатура зүбшэн хэлсэхэдээ, капитальна барилгын таhагай коллективhээ дэбжүүлэгдэhэн Галина Алексеевна Романовае районно Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлнэ. Мүн тинхэдэ Үнэгэтэйн үрэ жэмэсэй заводой коллективhээ Елена Владимировна Устинова, Хандагатайн леспромхозой ажалай ба дайнай ветерануудай советhээ Владимир Александрович Пиржаков, Элхи нютагай ветерануудай, советhээ Иван Григорьевич Тулохонов гэгшэд районно Советэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдээ.

Демократиин ёhо гуримуудай улам дэлгэржэ байhан мүнөө үе сагта арадай засагай органуудта депутадуудые шэнэ, эгээл зохисотой аргаар шэлэжэ hунгуулха хэрэгтэ районой партийна, ажахын болон совет органууд ехэ анхаралаа хандуулна. Энэнь аша үрэсэ дары харюулна гэжэ тэмдэглэлтэй. Хүтэлбэрилхы органуудай эзэгhөө үридшалан пэрлэгдэhэн хүнүүдэй ажалша коллективүүдэй эзэгhөө дэмжэлгэдэ хүртэхэгүй ушарнууд, ажалша коллективүүдэй өөhэдынгөө кандидадуудые нэрлэхэ ушарнууд дайралданал ха юм. Илангаяа арадай депутадуудай поселково болон сельскэ Советүүдтэ тиимэ суглаанууд олоной эдэбхине харуулhан оршон байдалда үнгэрнэ.

Т. ШВЕЦОВА.

ХУУРМАГ ТООСООНОЙ ХОХИДОЛ ЕХЭ

Шалгалта

у харуулааб?

Энэ республикын Госагропромой гостехнадзорой бүхэнэй хэмжэлтэд Хурамхаанай, Баргажанай районудай ажахынуудта хабарай тарилгада машина, техникэ харюусалгатай хүдэлмэри эзэлдэг комиссиин гэшүүд районудай колхоз, совхозуудта тоhо-түлишын хайшан гаргашалагдадагаар hоолдо, Гадна эндэ саг соогоо хэгдэжэ, хэрэглэмжэhээ заhабарилhан техникээ тоо бүхэнэй гаргадагые шалгаа.

Энэ шалгалта жэл бүри ажахынуудта үнгэргэдэдэг юм. Жэлнүүдтэ колхоз, совхозуудта хахад жэлэй саада үгэргэдэhэн байгаа. Энэ сагта соо колхоз, совхозуудлой ночи»—«Урал машина, техникээ ээлэн ашаглаха талаар ехэ анхаараhандуулагдажа, саг соогоо заhабарилагдадаг, хадагаhаа болоо. Мүнөө ажахынуудта ехэ хүдэлмэри ябуулгаа-байбашье, hанаhанда үрэнэгүй. Юуб гэхэдэ, ажахынуудта техникэ хабарай тарилгын хугацаанда жэгдэ бэлдэгдээгүй байна бшуу.

Республикын Госагропромдо районууд хабарай талаа хүсэд hайнаар бэлдэбэ,— гэhэн мэдээсэл абтаhан аад, үнэн дээрээ шалгахада энэнь хуурмаг мэдээсэл байшоо. Тодорхойлбол, Баргажанай райондо шалгалта хэхэдэнь, бүхы сеялкэнүүдэй ороидоол 52 процентнь, плугуудэй — 42, культиваторнуудай 76 процентнь бэлэн байшоо. Тиихэдэ хүршэ Хурамхаанай районой ажахынуудта сеялкэнүүдынь 52,4 процент, плугуудынь 45,3 процент, культиваторнуудынь 64,8 процент заhабарилагдаад байгаа. Баргажанай райондо Хилганын, Уланай колхозуудта, мүн Баргажанай совхозодо техникэнь хабарай тарилгада хүсэд hайнаар бэлэн болгогдоогүй. Тиихэдэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз техникээ тарилгын үедэлмэридэ hаял бэлдэжэ эхилээ. Юрэнхы дээрээ техникэ hайн шанартайгаар заhабарилагдана гэхын аргагүй. Баргажанай районой Уланай колхоздо тэжээлэй ургамалнуудые ургуулдаг тусхай бригада бии юм. Энэ бригадые эрдэмтэ-агроном Б. О. Гармаев олон жэлэй туршада хүтэлбэрилнэ.

Тус бригадада хабар-намарай үдэлмэриин hүүлээр техникэнь муугаар хадагалагдана. Тусхайлбал, 1985 ондо заводhоо абтаhан тэжээлэй ургамалнуудые хуряадаг КПКУ-75 түхэлэй комбайн ээзгүйгөөр хаягдажа, ажахыда 1134 түхэригэй гарза хохидол оруулагдаа. Тиихэдэ эндэ үбhэ сабшадаг КПС-5 Г түхэлэй косилка, КС-1,8 ба КУФ-1,8 түхэлэй машинануд, СПЗ-3,6 түхэлэй гурбан сеялкэ, ПН-3-35 түхэлэй плуг болон бэшэшье техникэ хайша хэрэгээр хаягдаhан байна. Иигэжэ энэ бригада колхоздо дүн хамта 3800 түхэригэй гарза оруулаа. Үнгэрхэдөө бригадын гэшүүд КДП-4 түхэлэй шэнэ косилка бүхы частнуудаарнь задалжа хэрэглэмжэhээ гаргаа. Мүн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо шэнэ сеялкэнүүд, Хилганын колхоздо hая асарагдаhан авто-шэгнүүр, культиваторнуд, гурбан хүндэ борной суглуулагдаагүй, хэндэшье хэрэггүй хаягданхай байна.

Хурамхаанай районой ажахынуд машина, техникэ ашаглаха, хадагалха талаар барагдаг гэжэ тэмдэглэхээр.

Шалгалтын үедэ хоёр районой ажахынуудта техникэ муугаар заhабарилагдана. гэhэн тобшолол хэхээр бэлэй. Нэгэдэхээр, техникээ суглуулжа, жэлэй дүрбэн сагта заhабарилжа байха hайн мастерскойнууд мүнөөшье бариглаагүй дээрэhээ зарим ажахынуудта машина, техникэнь үбэлэй хүйтэндэ заhабарилагданагүй. Тиихэдэ машина техникэ заhабарилха үедэ слесарь-заhабарилагшад дуталадана. Илангаяа Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, Гааргын, Хурамхаанай совхоздо, мүн Баргажанай районой Бодоной совхоздо, Уланай ба Хилганын колхоздо иимэ бэрхэшээл ушарна.

Трактор, комбайнуудта техническэ хангалгыень саг болзортонь hайнаар хэхэ эрилтэ табигдадаг. Мүнөө ажахынуудта техническэ хангалтын пунктнууд байгуулагдана. Илангаяа Хурамхаанай районой ажахынуудта энэ талаар hайшаалтай хүдэлмэри ябуулагдана. Жэшээнь эндэхи, ажахынуудай бүхы полевой станда техническэ хангалгын пунктнууд байгуулагданхай, муу бэшээр хүдэлгэгдэнэ. Тиин гэhээ хүршэ Баргажанай районой Хилганын колхоздо, Бодоной совхоздо иимэ пункт мүнөөшье болотор байгуулагданагүй. Машина, техникэ хадагалха хорёонууд ажахынуудта байгуулагдажа эхилбэшье, тэндэхи ажал hайнаар эмхидхэгдэнэгүй. Эндэ ажалладаг бригадын ажалые хамтын подрядай гуримаар эмхидхэхэ шухала. Мүнөө Баргажанай районой Шитханай совхоздо машина, техникэ хадагалдэг хорёодо ороидоол 2 хүн ажаллана. Эдэ хоёр ямар заhабарилга хэжэ үрдихэ байнаб? Хэрбээ эндэ 5—6 хүнhөө бүридэhэн заhабарилагшадай тусхай бригада эмхидхэбэл, түхэреэн жэлэй туршада бүхы машина, техникээ түгэс заhабарилжа бэлэн болгохо байгаа.

hүүлэй жэлнүүдтэ эдэ хоёр районуудай механизаторнуудгазар таряаландаа зональна гурим үргэнөөр нэбтэрүүлжэ захалhаар шэнэ техникэ хэрэглэжэ, хуушаhанаа хайра гамгүйгөөр түмэрэй хаядаhанда тушаана. Энэмнай тон буруу. Энэ талаар мүнөө зохихо хэмжээнүүдые абаха саг тулаа.

Районуудай ажахынууд урда жэлнүүдтэ орходоо тоhо-түлишэе яhала гамтайгаар гаргашалдаг болоо гэжэ шалгалта элирүүлбэ. Зүгөөр ажахынуудта илангаяа бензин хэмhээ үлүү гаргашалагдана. Жэшээнь, Баргажанай районой ажахынууд 93-дахи номерой 24759 литр бензин үлүү гаргашалаа. Мүн Хурамхаанай райондо иимэ маркын 15 мянган литр бензин үлүү галдагдаа.

hаядаа Баргажанай голой хоёр райондо тарилгын хүдэлмэри жэгдэ эхилхэнь. Шалгалтын комиссиин гэшүүд тарилгын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха тракторнуудай заhабарилгын шанар шалгахадаа hайнаар заhабарилагдаагүй гэжэ сэгнэлтэ үгөө. Тракторнуудай дизельнэ тоhон саг соогоо hэлгэгдэнэгүй. Районуудай ажахынуудта дизельнэ, мүн гидравлическа системэнүүдтэ хэрэгтэй тоhон дуталдана. Энэ асуудал ойрын үдэрнүүдтэ шидхэгдэхэ ёhогой. Юуб гэхэдэ, тракторнуудынь тоhоор хүсэд хангагдангүй ябуулагдажа, сагhаа урид эбдэрхэ бшуу. Тиихэдэ зарим тракторнуудтань hүниндөө хүдэлгэгдэхэдөө гэрэлтүүлхэ фонарьгүй байшоо. Эдэ бүхы дутагдалнууд дары усадхагдаха ёhотой.

Ю. ГУРУЛЁВ,
республикын Госагропромой гостехнадзорой таhагай начальник;
Г. РИНЧИНО,
манай корр.

«УРАГШАТАЙ ЯБАhАНДАА УРМАТАЙБ»

КПСС-эй XXVII съездын шийдхэбэринүүдые бэелүүлхэ гайхамшагта үйлэ хэрэгүүдэй гүн соо, илангаяа Агуу Октябриин алдарта 70 жэлэй ойн баярта бэлэдхэлгын үедэ, энэ жэлэй хабарай тарилгын хүдэлмэри онсо оршон байдалда эхилбэ.

Манай колхозой механизаторнууд, хартаабхашад, луговодууд бүхы арад зонтоёо хамта эдэ үдэрнүүдтэ таряашан гэhэн үндэр нэрэ зэргэтэй үүргээз бүрин хүсэд бэелүүлхын тула шэнэ зорилгонуудаа хараалан ажаллажа байнхай. Шэнэдхэн хубилгалгые өөhэдынгөө ажал дээрэ гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ талаар бүхы бии байгаа арга боломжонуудаа хэрэглэхэ асуудалнуудта бидэ онсо анхаралаа хандуулнабди.

Таряашанай мэргэжэл шэлэhэн хүнүүд хабарай тарилгые ямар бэ даа нэгэ онсо hайндэр мэтээр угтадаг. Тиигэхэшье ёhотой зон гээшэ аабзабди даа. Арад зоной эдихэ ороohо таряа ургуулха гээшэ дэлхэй дээрэхи эгээл hайхан, дэмбэрэлтэй ажалай нэгэн гэжэ хододоо тооложо ябагшаб.

Би 1957 онhоо хойшо түрэл ажахыдаа механизатораар хүдэлнэб. Хабар болоходо газар хахалаад, тарилга хээд, зундаа ургасаяа харуурhалхаш, ерэхэ жэлдэ хэрэгтэй паар бэлдэхэш, үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадахаш. Намарай халуун хүдэлмэриин үедэ таряа хуряажа, ургэhэ нойроо мартан ажаллахаш. Тиигээгүйдэ аргагүй. Олоной хүсөөр, хүлhөөр ургуулагдаhан ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр, богони болзор соо хуряажа амбаарлахаhаа бэшэ ондоо ямар зорилго байхаб даа? Үбэлдөө техникээз заhабарилха, таряалан, сабшалан дээрэ шэбхэ зөөхэ, саhа тогтоохо гэхэ мэтэ ажал хэжэ, үндэр баян ургасын үндэhэ hуури табиха хэрэгтэй ха юм. Иимэл ажалтай хүнүүд болонолди даа.

Хэрбээ хабартаа ургэн таряалан дээрээ үдэр, hүниие илангүй ябажа, тарилга хэhэн хойноо зундаа ногоон далайн долгилон байхыень гү, али намартаа алтан шаргал таряанай бүдүүн, томо хоолосуудаа ганхуулхыень харахадаа, одоол эндэ миниий оруулhан хубита бии гэжэ омогорхон байхаш. Иимэ таряа хуряахадашье урматай, эсэhэнээшье мэдэхэгүйш.

«Хүдөөдэ түрэhэн хүн хүдөөдэ үлэдэг» гэжэ арад зон хэлсэгшэ. Энэшье зүбтэй. Түрэhэн нютагтаа үлэжэ, хүнүүдэй зэргэдэ ябахаhаа ондоо дэмбэрэлтэй hайхан юун байхаб даа.

Табяад гаран он багаар манай нютагhаа олохон хүбүүд, басагад механизаторнууд, трактористнууд болоо hэн. Бишье залуу ябааб, баhал энэ түмэр түдэгэтэй хуби заяагаа холбохо заяатайб гэжэ тиихэдэ батаар ойлгоо бэлэйб. Удаашье бодом жолжо байнгүйгөөр 1957 оной январь hарада Загарайн районой Элхинн хүдөө ажахын училищида ороходоо, ургэн мэргэжэлэй тракторист-машинист бэлдэдэг табан hарын курсада hурабаб. Иигэжэ би энэ мэргэжэлэй үнэмшэлгэтэй болоhон хүнби. Тиигээд нютагтаа hөөргөө бусажа, Хэрээтын МТС-тэ трактористаар ажаллажа захалааб.

Түрүүшын үедэ хүндэхэн бэлэй. Техникэ ехэл хуушан байгаа. 1962 он багаар МТС-эй бүхы трактор, комбайнууд колхозуудта тараагдажа үгтэбэ. Би ДТ-54 түхэлэй трактортаяа «Дружба» колхоздо эльгэгдэ hэм. Эндэ түрүүшын трактورна звено бии болгогдоо. Тиихэдэ энэ звенодо, Гылык Доржиев, Даши Санданов, Лубсан Гомбоев гэжэ дүй дүршэлөөр баян трактористнуудтай суг ажаллааб. Даши Батуевич Санданов миниий ёhотой багшамни байhан юм.

Энэ звено колхозойнгоо газар хахалжа, намартаа гектарай арбаад центнер ургаса хуряадаг байгаа.

1973 онhоо хойшо хартаабхашан боложо, баян ургасын түлөө тэмсэлээ баhал hуларуулаагүйб. Түрүүшын жэлнүүдэй би гансаараа 50 гектар газарта хартаабха ургуулхадаа, гектарай 70—80 центнер түмhэ хуряажа абагша hэм. hүүлэй үедэ звено бии болгогдоо, газарнай үргэдэхэгдөө. Мүнөө звенодомнай 120 гектар таряалан даалгагданхай. Нёдондо ган гасуурай болоhон дээрэhээнь гектар бүрийөө 60 центнер хартаабха суглуулжа абаабди. Урэанда, мүн саада жэлнүүдтэ гектарай 120—130 центнер хуряагша бэлэйбди. Байгша онhоо эхилжэ, Оёор нютагтахи 60 гектар полиёо «Фрегадаар» уhалдаг болохомнай.

Звенодомнай 4 хүн хамтын подрядай гуримаар хүдэлнэ. Хэд бэ гэбэл: звеное даагша, залуу механизатор, коммунист В. А. Сизых, залуу комсомолшууд В. Бухольцев, Л. Поляков. Бидэ энэ жэлэй хараа зорилго hайн ойлгоhон дээрэhээ, Агуу Октябриин 70 жэлэй ойдо бэлэг болгон, гектарай 130 центнер хүрэтэр хартаабха ургуулха дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абаабди. Энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ арга боломжотойбди.

Минии ажалые гүрэн түрэмнай үндэрөөр сэгнээ hэн. 1974 ондо намда Ленинэй орден барюулагдаа. СССР-эй hүнэдэхи зарлалай Верховно Советэй депутадаар hунгагдаа hэнби. Иимэ үндэр сэгнэлтэнүүд, найдабари гансал манай гүрэндэ юрын ажалшанда үгтэдэг гээшэ ааб даа. Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро бидэ зол жаргалтай ажаhуунабди, ажалланабди. Би долоон хүүгэдэй эсэгэб. Гурбан ехэшүүгнни айл болонхой. Бэшэмни hургуули, институтуудта hурана. Ажабайдалдаашье, ажаhууд

Газар таряаланда—габлиагай хэрэгсэлтэй

«Нэн түрүүн газарай үрэжэлые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахые тогтууритай, һайнаар эрхилэлгын эрхэ нүхэсэл байгуулха тухай хэлэгдэнэ. Үндэр ашаг үрэтэй технологинуудые үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ амжалтын эшэ үндэһэн мүн гэжэ һүүлэй жэлнүүдэй дүй дуршэл харуулаа».

(КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэлһээ).

70 Агуу Октябриин алдарта замаар

БУХЫ БАЯЛИГАЙМНАЙ ЭХИН

ГАЗАР — бүхы баялигаймнай эхин, тэндэһээ үргуулжа абаһан орооһо тераан ажабайдалаймнай һүр һүндэ гээшэ гэжэ арад зон дэмы хэлдэгүй. Таряалан дээрэһээ үндэр баян ургасын абтабал, гансашье хилэмэ талхан элбэг байха бэшэ, мүн мяхан, һүн болон бусад продуктнуд ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ байна ха юм. Мүнөө бидэ газар дээрэһээ ороoфо тераан болон малай эдихэ үбһэ тэжээлһээ гадна, хартаабха, овощ, үрэ жэмэс үргуулжа абанабди.

Тиимэһээ тераан ажал мүнөө колхоз, совхозуудай, эгээл урдаа хараха, найдаха шухала һалбаринь болоно. Тэрэшэлэн энэмнай худөөгэй бүхы хүн зоной баян дэлгэр байдалай ёнотойл эшэ үндэһэн шуу.

Жара-далан жэлэй саада тээ манай Буряад орондо тераан ажалай ямараар эрхилэгдэдэг байһаниинь мэдээжэ ааб даа. Үгытэй, дунда шадалтай тераашад модон анзаһаяа морёор гү, али сараар шэрүүлжэ, эндэ тэндэ заахан газарнуудтал тераа үргуулдаг, тэрэнээ гар хадуураар хуряажа, модон молотилкаар сохижо абадаг байгаа бшуу. Малша буряад зоной олонхинь ороoфо тераа үргуулха гээшые оройдоошье мэдэдэгүй байна.

Агууехэ Октябриин социалис революциин илан мандаһанай ешаар ажалша зон газар дайдынгаа ёнотойл эзэд боложо, эрхэ сүлөө оложо, хүдөө ажахыгаа, тэрэ тоофо тераан ажалаа шэнэ замаар хүгжөөхэ аргатай болоо. Баяд нөөдой, лама бөөнэрэй эзэлжэ байнан эгээл урэжэлтэй һайн газарнуудынь үгытэй тераашад, малшадай нэгэдэһэн коммуна, ТОЗ болон артельнуудтэ үгтөө. Гурэнһөө үрэнэ хүрэнгэ, техникэ эзмсэг үгтэдэг боложо, газар тераалангые шэнэ гуримаар эрхилхэ үргэн харгы нээгдээ.

Бүри 1928 ондо республика соо түрүүшын 11 трактор бии боложо, «булад хүлэгэй» аялга булжамуурта таланудта эдэлүүлжэ эхилһэн түүхэтэй. Харин 1932 ондо түрүүшын МТС-үүдтэ 238 трактор бии боложо, нилээд ехэ газар оньһон техникын хүсөөр элдүүрилэгдээ. Тиихэдэ 1940 ондо колхоз, совхозуудта 1010 трактор болон бусад оньһон техникэ хэрэглэгдэжэ байгаа.

Саашадаа колхоз, совхозуудта шэнэ машина техникэ жэл бүри олон боложо, ороoфо тераа үйлэдбэрилгэ айхабтар түргэнөөр хүгжэжэ эхилээ. Хэрбээ 1923 ондо республика соо бүхыдөө тераалангай гектар бүриһөө 5,8 центнер ургаса ургуулагдажа, 73,5 мянган тонно тераан абтаһан байбал, 1940 ондо гектарай 8,2 центнер гэхэ гү, али хамта 295 мянган тонно ороoфон сохигдоfон байна.

Газарайнгаа бодото эзэд болоод, хүсэтэ машинануудай хүсөөр газараа һайнаар элдүүрилжэ, уһалжа Буряад ороной тераашад бүри 1938—1940 онуудта урдань үзэгдөөгүй ехэ ургаса абадаг болоfон юм. Агротехникын эди шэди, хүсэтэ техникые шудалһан шэнэ үеын тераашад, механизаторнуд урган гараа. Жэшээнь, Загарайн районой Шэнэ-Бэрээнэй суута тераашан, (удаань Социалис Ажалай Герой болоfон) С. К. Киселев 1940 ондо тераалангай гектар бүриһөө 54 центнер шэнисэ ургуулаа һэн. Хяагтын, Эздын, Түнхэнэй районуудай олохон ажахынууд бүри тэрэ үедэ тераалангай гектар бүриһөө 11,5—12 центнер ургаса хуряадаг бэлэй.

Эсэгэ ороoфо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ республикымнай тераашад, иһангаяа фронтдо мордоfон эрэшүүлые хялан абаһан эхэнэрнүүд баатарлиг ажалаараа суурхаа. Эдэ хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ залуушуулай, эхэнэрнүүдэй тракторна бригаданууд гайхамшагта ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, үдэр һүнигүй хүдэлэн, ороoфо тераа болон бусад продукци Эхэ орондоо, фронтдо ехээр үгэдэг бэлэй. Саянтын МТС-эй механизатор Б. С. Дымбрылованай хүтэлбэрилдэг эхэнэр залуушуулай тракторна бригада тераалангай гектер бүриһөө 20—23 центнер тераа үргуулдаг, условно-трактораар жэлдээ 720 гектар зөөлэн хахалалга хэдэг байна.

Арадай ажахые һэргээн бодхоолгын жэлнүүдтэ, мүн түсэбтэ табан жэлнүүдэй үедэ республика соо газар тераалан эрхилэлгэ шэнэ хүсэтэйгөөр хүгжөөгдөө. Илангаяа гурэнэй ехэ тэһэлмжаар шэнэ газар элдүүрилэгдэжэ, ороoфо тераа үйлэдбэрилгэ эрид дээшэлүүлэгдээ, ургасашье ехэ болоо. Нютаг, ажахы бүхэндэ мэргэжэл шадабари ехэтэй, ямаршье жэлдэ үндэр баян ургаса абадаг механизаторнуд бии болоо. Жэшээнь, Хурамхаанай, Баргажанай районуудта 1948—1949 онуудай туршада тераанай үзэгдөөгүй ехэ ургаса хуряагдажа, олохон хүнүүд Социалис Ажалай Геройнуудай нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Удаадахи жэлнүүдтэ баһал үндэр баян ургаса абаһанайнгаа түлөө Бэшүүрэй районой «Новосретенский» совхозой механизатор П. Ф. Слепнёв, Мухэр-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой тераашан П. П. Челночков, Эдэн районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизатор Е. П. Бутёков гэгшэд Социалис Ажалай Геройнуд болоо.

Хэнэйшье мэдэһээр мүнөөнэй тераан ажалые тебэ-жаран жэлэй саада тээхиһээ байха, 15—20 жэлэйхитэй жэшэхэр бэшэ ондоо болоо ааб даа. Түсхайлбал, республикымнай худөө нютагуудта 10,8 мянган трактор, тэрэ тоодо хүсэ өхэтэй, өрёо нарин техникэ — К-700, К-7001, Т-150, ДТ-75, МТЗ түхэлэй тракторнууд, «Енисей», «Нива» түхэлэй комбайнууд, эндэ янзын 5500 ашаанай автомашина, тэрэ тоодо шэнэ КамАЗ түхэлэй автомобильнууд хүдэлгэгдэнэ. Энэнһээ гадна, газар элдүүрилхэ, тарилга хэхэ, үтэгжүүлгэ оруулха, уһалха, оньһон түхеэрэлгэнүүдые тоолохо болоо һаа, тоогүй олон. Мүнөө тераан ажалай бүхы худэлмэри имагтал оньһон техникын хүсөөр бүтээгдэнэ ха юм. Тераашад, механизаторнуудай диилэнхинь дунда һургуули дүүргэһэн, эл түлөб I, II ба III классай мэргэжэлтэй болонхой.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манайда газар тераалангые эрдэм ухаанай үндэһэ баримтатайгаар эрхилхэ, тэндэхи бүхы худэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ, агротехникын заабарие нариннаар сахиха талаар бага бэшэ алхам хэгдээ. Эрдэмтэд, мэргэжэлтэдэй туһаламжаар тераашад, механизаторнуд нютаг бүхэнэй байгаалиин эрхэ байдалда тааруугаар, зональна гуримаар газар тераалан эрхилдэг боложо, хүрьһэ хамгаалха арга нөөтэрүүлэн, тогтууритай һайн ургаса абадаг боложо байна. Эршэмтэй шэнэ технологи хэрэглэжэ, газараа зүбөөр элдүүрилээд, үтэгжүүлгэ оруулжа, эрхим шанартай үрэнэ тарижа, ургасаяа һайнаар харуулаһан, олохон бригада болон ажахынууд үндэр баян ургаса абана. Жэшээлхэдэ, нёдондо Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой А. И. Усольцевой, Эздын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой А. А. Пашинскиин, Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой И. Д. Хлызовэй, Ивалгын ОПХ-гай В. Т. Хабаловай болон бусад түрүүшүүлэй даадог бригадануудта гектар бүриһөө 20,9—23,9 центнер тераа абаа. Мүн энэл Ивалгын ОПХ-гай агроном В. Б. Еташкинай даадаг звено тераалангай гектар бүриһөө 201 центнер хартаабха үргуулаа. Хяагтын районой «Родина» колхозой кукурузанууда тарилгдажа, баян ургаса үгэдэг байгаа.

Суута селекционерэй эхилһэн хэрэгые мүнөө РСФСР-эй габьиата агроном Ленинэй орденто А. Г. Дубровская, тэрээнтэй хамта худэлдэг мэргэжэлтэд Ф. Я. Дудникова, Ю. М. Овчинникова гэгшэд амжалтатайгаар үргэлжэлүүлнэ. Тэдэнэрэй Байгалай зүүн бэсын бүхы нютагуудта долгэрһэн шэнэнисын «Бурятская-34», «Бурятская-79» сортнуудые бии болгоfоноиниь мэдэхэ. Жэшээнь, нёдондо манай республикада, мүн Шэтын областьдо бүхыдөө 470 шахуу мянган гектар газарта эдэ сортнуудай шэнэнисын үрэнэн тарилгдаа.

Агротехникын заабари, илангана эршэмтэй технологи нариннаар сахижа, бүхы худэлмэрисэ саг соонь, һайн шанартайгаар бэлүүлһэн газарта эдэ сортын үрэнэ тарифан тераалаанаа гектарай 35—40 хүрэтэр центнер ургаса абтадаг байна. Гандуу уларилда тэсэмгэй, унадаггүй, томо һайн ороoфоной нимэ сортын үрэнэ ехээр таридаг болоfоной ашаар нёдондо сагай уларилай тиимэ һайн бэшэ байгаашье һаань, республика соо тераалангай гектар бүриһөө 13 центнер шахуу ургаса хуряагдажа, олохон ажахынууд гектар бүриһөө 20 центнерһээ дээшэ тараа сохиfон байха юм.

Гадна ажахынуудта үрэжэлтэй сэбэр паар дээрэ ургуулагдажа, баян ургаса абаһанайнгаа түлөө Бэшүүрэй районой «Новосретенский» совхозой механизатор П. Ф. Слепнёв, Мухэр-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой тераашан П. П. Челночков, Эдэн районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизатор Е. П. Бутёков гэгшэд Социалис Ажалай Геройнуд болоо.

Хэнэйшье мэдэһээр мүнөөнэй тераан ажалые тебэ-жаран жэлэй саада тээхиһээ байха, 15—20 жэлэйхитэй жэшэхэр бэшэ ондоо болоо ааб даа. Түсхайлбал, республикымнай худөө нютагуудта 10,8 мянган трактор, тэрэ тоодо хүсэ өхэтэй, өрёо нарин техникэ — К-700, К-7001, Т-150, ДТ-75, МТЗ түхэлэй тракторнууд, «Енисей», «Нива» түхэлэй комбайнууд, эндэ янзын 5500 ашаанай автомашина, тэрэ тоодо шэнэ КамАЗ түхэлэй автомобильнууд хүдэлгэгдэнэ. Энэнһээ гадна, газар элдүүрилхэ, тарилга хэхэ, үтэгжүүлгэ оруулха, уһалха, оньһон түхеэрэлгэнүүдые тоолохо болоо һаа, тоогүй олон. Мүнөө тераан ажалай бүхы худэлмэри имагтал оньһон техникын хүсөөр бүтээгдэнэ ха юм. Тераашад, механизаторнуудай диилэнхинь дунда һургуули дүүргэһэн, эл түлөб I, II ба III классай мэргэжэлтэй болонхой.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манайда газар тераалангые эрдэм ухаанай үндэһэ баримтатайгаар эрхилхэ, тэндэхи бүхы худэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ, агротехникын заабарие нариннаар сахиха талаар бага бэшэ алхам хэгдээ. Эрдэмтэд, мэргэжэлтэдэй туһаламжаар тераашад, механизаторнуд нютаг бүхэнэй байгаалиин эрхэ байдалда тааруугаар, зональна гуримаар газар тераалан эрхилдэг боложо, хүрьһэ хамгаалха арга нөөтэрүүлэн, тогтууритай һайн ургаса абадаг боложо байна. Эршэмтэй шэнэ технологи хэрэглэжэ, газараа зүбөөр элдүүрилээд, үтэгжүүлгэ оруулжа, эрхим шанартай үрэнэ тарижа, ургасаяа һайнаар харуулаһан, олохон бригада болон ажахынууд үндэр баян ургаса абана. Жэшээлхэдэ, нёдондо Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой А. И. Усольцевой, Эздын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой А. А. Пашинскиин, Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой И. Д. Хлызовэй, Ивалгын ОПХ-гай В. Т. Хабаловай болон бусад түрүүшүүлэй даадог бригаданууда гектар бүриһөө 20,9—23,9 центнер тараа абаа. Мүн энэл Ивалгын ОПХ-гай агроном В. Б. Еташкинай даадаг звено тераалангай гектар бүриһөө 201 центнер хартаабха үргуулаа. Хяагтын районой «Родина» колхозой кукурузанууда тарилгдажа, баян ургаса үгэдэг байгаа.

Суута селекционерэй эхилһэн хэрэгые мүнөө РСФСР-эй габьиата агроном Ленинэй орденто А. Г. Дубровская, тэрээнтэй хамта худэлдэг мэргэжэлтэд Ф. Я. Дудникова, Ю. М. Овчинникова гэгшэд амжалтатайгаар үргэлжэлүүлнэ. Тэдэнэрэй Байгалай зүүн бэсын бүхы нютагуудта долгэрһэн шэнэнисын «Бурятская-34», «Бурятская-79» сортнуудые бии болгоfоноиниь мэдэхэ. Жэшээнь, нёдондо манай республикада, мүн Шэтын областьдо бүхыдөө 470 шахуу мянган гектар газарта эдэ сортнуудай шэнэнисын үрэнэн тарилгдаа.

Агротехникын заабари, илангана эршэмтэй технологи нариннаар сахижа, бүхы худэлмэрисэ саг соонь, һайн шанартайгаар бэлүүлһэн газарта эдэ сортын үрэнэ тарифан тераалаанаа гектарай 35—40 хүрэтэр центнер ургаса абтадаг байна. Гандуу уларилда тэсэмгэй, унадаггүй, томо һайн ороoфоной нимэ сортын үрэнэ ехээр таридаг болоfоной ашаар нёдондо сагай уларилай тиимэ һайн бэшэ байгаашье һаань, республика соо тераалангай гектар бүриһөө 13 центнер шахуу ургаса хуряагдажа, олохон ажахынууд гектар бүриһөө 20 центнерһээ дээшэ тараа сохиfон байха юм.

Гадна ажахынуудта үрэжэлтэй сэбэр паар дээрэ ургуулаг

...ийша оной апрелийн 1-һээ 4 болотор ...ын райондо литература, искусствын үдэр... ...ажалтатайгаар үнгэрһэн байна. Хамта ...ыг 140-өөд хүн Улаан-Удэһоо ошожо, рай... ...ажалшадые соёлой талаар хангаа.

...ран зохёолшодой, уран зураашадай, компо...ринуудай эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, музейн ...ой хүдэлмэрилэгшэд, дүрбэн театрай ...ехив, кинофикацийн ажал ябуулагшад, ...дай гүрэнэй филармониин «Баяр» ан... ...ь, Зүүн зүгэй арадуудай хатарай «Лотос» гэжэ арадай ансамбль хараалагдаһан хэмжээ ябуулганүүдые һайнаар үнгэргөө гэжэ КПСС-эй райкомой зүгһоо сэгнэгдэһэн байна.

Эгэтын талаһаа эхилээд, Хүшэгоорэй хүбшэ хүрэтэр — 30-мянган дүрбэлжэн километр дайдатай районой ажаһшадые хангалгын үедэ хэдэн арбаад концерт, уулзалга болоһон, зүжэгүүд харуулагдаа.

Литература, искусствын үдэрнүүд тухай хоорэһэн хүүдаһаяа үншагшадай һонорто дурадханабди.

СЭЛГЕЭН САГААН НЮТАГТАМНАЙ

...ЭЛ партиимнай XXVII ...ийн боложо дүүрэ... ...ноһээ үлүүхэн саг үнгэ... ...шобо. Энэ хугасаа соо ...й районой партийна орг... ...ын шэнэдхэн хубилгал... ...ааар дабшан, гансашье ...бори дээрэ бэшэ, мүн ...ой ажабайдалда гори... ...ын хубилалгануудые хэжэ ...ь.

...ен нэгэдэхи табан жэ... ...үгэй жэлнүүдэй турша... ...ра бороогой элбэг ехээр ...ньөө боложо, олон тоо... ...ын горход, нуур нуурма... ...ые һабаһаа халин га... ...районой колхозууд бо... ...өөзуудай байра бай... ...ааһаан, сабшалангуу... ...ргынуудые горитойхон ...сэдо оруулһан байха.

...ые усадхаха талаар ...ын райкомой, арадай ...уудай районно Совет... ...ксэдкомой ехэ хэмжээ... ...бөлөө. Габэшье республ... ...«Госагропром» бидэн... ...адхэхы удхатай туһа... ...саг дарыдань үшөөл ...ндэй гэжэ онсолон тэм... ...ноой байна.

...оной хугасаа соо рай... ...промышленна предприя... ...болон колхоз, совхо... ...ургашатай алхамуудые ...ажэмжэтайгаар хүдэл... ...ааһ. Гүрэндэ һу, мяха, ..., өвөөщ, хартаабха ту... ...даабаринууд үлүү... ...ргэдэһэн байна. Үлүү... ...ехээр үбһэн бо... ...ааһ тэжээл нийтын адуу... ...ын бөлэдхэгдээ.

...ын январиин нэгэ... ...далаар, манай райо... ...ажалынууд 72,5 мянган ..., 6 мянга гаран адуу... ...5 мянга шахуу эбэртэ ...ын тэрэ тоодо 9548 ...ынэдэтэй байба.

...ийгаа нийтын энэ бая... ...үлгэрэйнгээ, ашаг шэ... ...ааһ сагай эрилтэдэ ...ярюусанагүй. Тиимэ... ...ийнгаа үүлтэрые һай... ...ааа талаар онсо хүдэл... ...ижидэн ябуулха хэрэг... ...ожо бшуу.

...й районой ажахынууд ...ин уларилай эрхэ бай... ...ааадаа абажа, ний... ...ууна малые тусхай ...ийгээр үсхэбэрилэн ...ые. Жэшээнь, «Ком... ...ийн, «Целинный» сов... ...ааһаан казахай сагаан ...ууд үүлтэрэй үхэрнүү... ...ийдэ Иисэнгын сов... ...маг, Яруунын совхоз ...ууд үүлтэрэй мал үсхэ...

...ин Туяа» совхознай рай... ...ууд ажахынуудһаа суг... ...ааргдаһан мал ша... ...ргалгуулаад, мяханай ...ааа эльгээжэ байха ...й юм. «Коммунизм» ...Хойто Кавказай үүлтэ... ...ийдые үсхэбэрилхэ та... ...ргэжэнхэй.

...ааһаа уужам Буряад ...й ардаг эрхим хүлэ... ...алдаршан суурхаһан ...й. Нютагай үүлтэрэй ...ийдые Витимэй совхоз ...ийг олошоруулха тө... ...ийгөөр ажал ябуулна. ...ийлэй түрүүшын үдэр... ...ийлжэ, промышлен... ...ийн предприятинууд ам... ...й хүдэлжэ ябана. Яруу... ...ийн деспромхоз эдэбхи ...ийгээр хүдэлэн, түсэбтэ ...ийнуудаа хаһа болзор ...ийгээ.

...ийн колхозууд болон ...ийн мүнөө жэлдэ, үр... ...ийн орходоо, холо олоор ...ийн түлөүүлэн, гээлтэ ...ийгөөр тэрэнээ ехэ ...ийн байна. Мүн сагаан ...ийг ехээр үйлэдбэри... ...ийн түшааха талаар ...ийнай алхамууд хэгдээ. ...й һаалишадай дунда ...ийн мүрысөөнэй түрүү ...ийн «Комсомольский» сов... ...ийн-Эрьевич, Нарһатын «...ийн-Абаевич», «Победа» кол... ...ийн-Хангирын фермэнүүд ...ийн «Комсомольский» совхо-

ЯРУУНЫН УУЖАМ, ЯАРУУ ХАРГЫГААР...

ЗАМАЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадэй АССР-эй арадай поэт Цэдэн Галсанов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ц. Номтоев (зүүн гарһаа гурбадахи), А. Бадаев, Б. Дугаров гэгшэд эдир үншагшадтай уулзалгын үедэ.

УРАН ШУЛЭГ, ДУУН, ХАТАР

Райондомнай Буряадай литература болон искусствын түлөөлэгшэдтэй һонирхолтой уулзалганууд олон тоото хүн зоной хабаадалгатайгаар үнгэргэдэбэ.

Манай Иисэнгын сомоной Соведэй харьяата нютагуудаар ажаһуудаг хүн зон уран зохёолшод Ким Балков, Социалис Ажалай Герой Цокто Номтоев, поэдууд Алексей Бадаев, Баир Дугаров гэгшэдтэй уулзажа, тэдэнэй зохёохы хүдэлмэритэй танилсаба.

Поэдүүд Цокто Номтоев, Алексей Бадаев, Баир Дугаров гэгшэд оёһэдынгоо зорилгонууд тухай хөөрөөд, һүүлэй үедэ бэшэһэн шүлэгүүдээ уншажа һонирхуулаа.

Зүүн зүгэй хатар нааданай «Лотос» ансамблиин артистнарай гүйсэдхэһэн зүйлнүүд олоной анхаралд татаа.

Тиихэдэ манай Иисэнгын соёлой байшан соо оперо болон баледэй театрай артистнар ехэ концерт табяа һэн.

СССР-эй арадай артист Дугаржап Дашиев олон тоото буряад дуунуудые гүйсэдхэжэ, олоной һайшаалда хүртөбэ. Мүн РСФСР-эй арадай артист Саян Раднаев буряад, ород дуунуудые шадамараар гүйсэдхэжэ, концерт хараһаяа ерэгшэдэй сэдьхэл баясуулаа.

Манай Иисэнгэ нютагһаа яһала алдар суутай болоһон Галина Шойдагбаева, Ульдэргэһөө дууша Лидия Ганцанова гэгшэд Буряадай оперо болон баледэй академическэ театрта хүдэлнэ.

Энэ удаа нютагаймнай бэлигтэй дуушан, улаасхоорондын конкурснуудта шалгаржа, гурбан удаа лауреат болоһон Буряадай АССР-эй арадай артистка Г. Шойдагбаева гастрольдо ябаһан тула Яруунада үнгэргэгдэһэн литература болон искусствын үдэрнүүдтэ хабаадалсажа шадабагүй. Тиимэһээ хойто намартаа театрайнгаа коллективэй дуушадтай суггаа айлшаар ерэжэ, нютагаархидтайгаа уулзаха юм. Дуушад Г. Эрдынеев, С. Данзанэ, Х. Аюржанаева гэгшэд совхозой үйлэдбэриин түрүүшүүл хонишон Владимир Содномдоржиевта, малшан Цыпылма Будаевада, механизатор, тракторно-таряан ажалай бригадир Бато-Очир Шойндоновто болон бусадта зорюулан, мүнөөнэй буряад дуунуудые ехэ гоёор гүйсэдхөө.

Агуусэх Октябриин 70 жэлэй ойн баярые ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мурысөөндэ оролсоод, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байһан манай совхозой коллектив саашадаа бүри бүтөсэтэйгээр хүдэлжэ байхабди гэжэ найдуулха зуураа, Буряадайнгаа литература, искусствын түлөөлэгшэдтэ зохёохы ехэ амжалтануудые хүсэбэ.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ,
Инсэнгын соёлой байшангай директор.

ҮГЛӨӨНҺӨӨ

...ГЛӨӨНҺӨӨ хойшо Улаан-Удын агаарай үүдэн дээрэхи аэропорт аяттай хүхюун хоёрэлдөөнүүдээр үерлэн байба:

— Аалаар, томоотойгоор дуугарапсагты,— апрелийн нэгэн ха юм мүнөөдэрнай...

— Боро үбһэнэй боргон һара гарашабал даа. «Хабарай хера һалхинда хажуудашни юуншни хэбтэхэб даа...»

— Уужам лэ байна даа Буряаднай, уужам, үргэн, уга.

— «Сэлгеэ сагаан Сааяанһаа сэнхир сэгэн Витим хүрэтэр» гээд лэ журналистнууд һалагшагүй бэшэ гү?

— «Заха холын Захааминһаа залгаа Яабланай хяранууд хүрэтэр» гэһэн шүлэгшье бии агша.

— «Унаган наһанайм Маарагта, уула добаан Яаблан...» — гээд нэгэ халзан малаан хүн аман соогоо гүнгинөөдшье абана...

Алтанһаа эхилээд, ашагта малтамалнуудаар айхабтар баян орон! Буряад ороной дэбисхэр утаашаа 1800-аад километртэ нэмжьнэ. Иимэ дайдые самолёдоор хороогоогүй һаа, юунһээшье гээгдэшэхэш! Ганса Яруунышьшье абажа хэлээ һаа, удэр хоногоор, үнжэн демжан гүйлгэхэ гэзар. Бүхэли гүрэнэй шэнээн!

...Үүлэрхүүшье һаа, уригтүй үглоогүүр. «Агаарай онгосын» тамара гэмэ хулхэ тэнгэри. Үйнэй үзэлсоогүй үсын нүхэдүүдтээ, удаанай уулзаагүй ураг таригуудтаа— уншагшадтаа, шагнагшадтаа, хараагшадтаа уран һайханай һайндэртэнь урялатай бидэнэр эбдүүсэн, түрисолдэн, төөрилдэн байжа, өөһэд өөһэдынгөө һүүри һууданнуудые олонобди. Хэдэн ульгам самолёдууд эзлэ татан дэгдэжэ, Яруунын нуур тээшэ яараһан уһанай шүбууд гү гэмээр ниидэбэ.

Доромнай — Удын гол, Улаан-Бургаастайн нюрууннууд...

— Ямар олон нуур сөөрэмүүд, нүүрмаг талянгууд гээшэб?!

— Газарынь тоэд хоб хара лэ, гайхалтай.

— Гайха боли, юрэдөөшье, саһан ороогүй гэлсэгшэ...

— Тэрүү-тэрэ харалши, — эмээл моритон дүүлиг.

— Ямар һайхан пейзаж бэ? Эгээл Сампиловай «Талын дуран»! — манай хаһи уран зурааша оорынгоо бодол гүйлгэнэ. Нээрээ, самолёдой һүүдэр намнан табилуулһан хазаар мериториие харахада, олон юумэ һанаанда орожо байба...

Час шахуу ниидээд, шанха дороо харахадамнай, «гушан гурбан Гулбай нуурнуудай» түб нуурин хурылан байба. Саһагүй газар дээрэ үнгын сэсэгүүд һалбараа гэмээр үзэгдэнэ: аймагай түбэй ажалшад олооороо сугларанхай уггажа байба. Сагаан эдээнэй дээжээр, улаан хүбэриг талхаар, Яруунын янгинама дуугаар сагай һайхан угтамжа, хабарай хангалаар амисхалһан угтамжа. Хэтэ зааанай зан — хүндэмүүшэ буряад заншал!

Нарһатын тэг дунда үндэр сэргэ мэтэр үндын оршодог нангин Хүшөөдэ үльмы дээрэ дүтэлжэ, ногоон хасуурнин шэлбүүнээр томон гүрэнэн хүндэлэлэй гүрлөө табижа, Эсэгэ оронсо хамгаалгын Агуусэх дайида ами наһаяа үгэнэн агдарта баатарнуудайнь дурасхаалда шүтэбэбди.

Аймагайнгаа баялигууд тухай, үйлэдбэриилгын хүсэнүүд тухай, арадай ажахын, соёл болбосоролой үнгэрһэн сагай, мүнөө үеын, хойногшодоо ерэхэ хүгжэлтэнүүд тухай, мүнөөнэй шэнэдхэлгэ, түргэдхэлгэ, демократиие үргэдхэлгэ тушаа Яруунын коммунистнуудай хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Домба Чимитович Боросгоев дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. «Нэгэ һуурида олон кандидадые дэбжүүлжэ һунгаха шэнэ гуримай түршалга мүнөө жэлдэ манай Яруунада анха ябуулагдахань»,— гэбэ. Эды олон тодорхой мэдэсээр эзбэсгжэһэн бидэнэр дэбтэрнүүдээ саашань хураажа, бодол шадабаряа наашань дэлгээжэ, хани барисаанай халуун ажалые эхилбэбди.

«Айлшан болоходо хэдышье урматай байг — ажал үүдэлмэрээл мартаха хэрэггүй!» — гэһэн сэсэн үгыо эшэ болгон барижа, һайндэртэ хабаадалсагшад бүлэг бүлэгөөрөө таһараад, өөһэд өөһэдынгөө ажал хэрэг эрхилжэ ороободи. «Тохир хурган аман тээшээ» гэжэ уран зохёолшод «Улаан Туяа» гэжэ районно газетын дэргэдэхи уран зохёолой нэгэдэлэй гэшүүдтэй уулзабабди. Тэндэ манай түрэл ажалтан — журналистнууд, залуу зохёолшод — эхилэн бэшээшэд сугларанхай. Барандаа өөһэдынгөө шэнэ зураглал, очерк, рассказ, шүлэг асаренхай. Эндэ уран зохёолой «Булаг» гэжэ нэгэдэл ерэздүйн зохёолшодой хуудинсэ худэлнэ. Энэнь эли: тэдэнэй боро хараанай найрүүлганууд соогуур елтан шэрээдэхэн сасарна. Эндэхи хяһшын улабхижа эхилһээр 50 гаран жэл болоол даа.

Тэрэнэй түүхэ, тобшоор хэлэхэдэ, иимэ юм.

Гушаад онуудай эхээр республика дотор литературна бүхы хүсэнүүдые элсүүлэх эмхидхэлэй халуун худэлмэри ябуулгадажа эхилээ гээшэ һэн. Тиигэжэ 1934 оной мартын 29-дэ Буряадай уран зохёолшодой нэгэдэхи (эмхидхэлэй) съезд Удын-Байшандэ (Улаан-Удэдэ) нээгдэ һэн. Тэрэнэй урда тэхэнэ «Буряад-Монголой бүхы зохёолшодто, гэгээрэлэй худэлмэрилэгшэдтэ, худэлмэришэн ба худее бэшэгшэдтэ, совет бүхы оюутанда БКП(б)-гэй обкомой болон республикын засагай газарай Хандалга» нүхэд М. Н. Ербанов, Д. Д. Доржиев гэгшэдэй гар табилгатайгаар тунхаглагдаһан юм. Энэ бэшэг соо буряад совет уран зохёолой байдал шэнжэлэгдэжэ, саашадаа хүгжэхэ замынь тодорхойлогдоһон байна. Тэрэ зуура арад зоной үүн сооһоо бэлигтэй залуушуулые тодоруулан оложо хүмүүжүүлхэ, хүл дээрэнь гаргажа, зохёохы дардам замда оруулха зориилго онсо хүрсаар табигдаһан байгаа. Тиин съездын мэтэр һүүлээр уран зохёолшод — съездын делегадууд — ороороо худее гаража предприятинууд дээгүүр ябажа эхилэн бэшэжэ ороһон залуушуулай үлэмжэ бэлигтэй-шүүлые уран зохёолдо һургаха худэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа эхилэн юм. Тэрэ үеэр «Буряад-Монголой үнэн» газетын редакциин дэргэдэхи хуушаһай литературна кружок Ц. Дон, Дамба Дашинимаев, Бавваасан Абидуев гэгшэдэй үүсхэл ороолдогоор «Уран үгсэгэй шэмэг» гэһэн гаршаг-тайгаар шүлэгүүдэй соогоолбори хоблэн гаргадаг болоод байба. Тэрэнэй мүрөөр ПВЗ-гэй «Буряадай гигант» газетын редакцида (Ц. Дон хүтэлдэг һэн), шэлэй заводой дэргэдэ (С. Метелица эрхилээ), Яруунын аймагта анха тогтоогдоһон Гүндын мяханай совхоздо гаргаддаг байһан «Мяха, һүнэй түлөөл» гэһэн газетын редакцида (уран зохёолшо, редактор Ж. Балданжабон ударидаа) кружогууд байгуулагдаһан гээшэ.

Яруунадахи кружок хадаа худеедэ эмхидхэдэһэн эгээл түрүүшын нэгэдэл байгаа. Һүүлээрнь Тунхэнэй аймагай газетын редакцида кружок бии болоо һааб даа (поэт Д. Мадасон тэндэ башалжа байхадаа хүтэлөө). Уданшьегүй эхин үрэнүүд тобойлдожо эхилбэ: бэшэмэл согсолбориннууд гаргадаа. Харин Яруунын, удаань Түнхэнэй кружогойхид аймагай типографиин хүсөөр барламал согсолбори гаргадаг болобо. Тиигэжэ «Булаг» гэһэн бэлгэтэ нэрэтэй согсолборинууд Яруунада хэблэгдэдэг болоһон дэмбэрэлтэй... Аяар тэндэһээ һайлан дэлбэрһэн «Булагай» аршаан мүнөө хүрэтөөр бурьялан байнаар, харин урадхалынь улам хурдан, һабань бүри үргэн болоһоор, сэлсэгэр дуурэн Ехэ-Яруунын эрьедэ ерэзд, «Улаан-Туяа» гэдэг районно газетын дэргэдэ шэнээр, хүсэтэйгөөр долгилжо эхилээ.

Энэ шэнэ долгиной нюрган дээрэ поэт Цыден Раднаевич Цырендоржиев, редактор С. Убеев гэгшэд худэлнэ. Мүнөө эгээл эдэбхитэй бэшэдэг, найруулдаг, зохёодог журналистнууд, багшанар, соёлой худэлмэрилэгшэд, дархашуул, механизаторнууд, малшад энэ нэгэдэлэй, гэшүүд болоно гээшэ. Ажахын, соёлой али бүхы һалбариннуудай мэргэжэлтэд гуурһаа туршана, хойноһоонь хорёод мянган нүгэгшэд хурдан түргөөр ургажа, ана-мана ахилсан ябана. Эдэ бүгэдые хаража, «Булагай» түрүүшын охин соогуур бурьян гераһан ахамад түрүү зохёолшод — СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүд Сергей Цырендоржиев, Цырен Галанов, Цырендулма Дондогой һайн һайханиие хүсэбэ.

Ёлэгэр ялагар Яруунын нуурнуудай, ербэгэр хүбхэгэр Витим мүрэнэй эрье хүбөөнүүд — элдин дайданууд үтэг һайтай, үрэжэл түгэс газар. Тэндэнээ оюун бэлигтэн, уран хүнүүд олоороо ургаа. Эдэнэрэй ашагта һайхан ажалаар, ганса яруунаархин бэшэ, мүн бүхы республика омогороодог. Уран һайханай найр нааданая дашарамда тэдэнэй нэрые дахин дурдахада, үлүү бэшэ, үлэмжэ баясхалантай.

Аһан түрүүн ахамад зурааша Цыренжап Сампиловай алдар нэрэ эжэлүүдгүй досоо ороод орхино. Тэрэнэй бага балшар наһандаа баяд ноёдой мал аduулжа ябаһан бэшээриин газаарнуудые, тэрэнэй зураһан атар моридой табгайн мүрнүүдые барлаһан тала бэлшээриие харахада, досоо хайлана. Бүхы дэлхэй дээрэ суутай болоһон тэрэнэй «Талын дуран» гэһэн зурагай буулгабариие Ульдэргын һүргүүли соо харахада, сэдьхэлээ уярмаар, нюдэеэ уһатемаар...

Уран биирэтэ, уһан шэрэтэ оюун нүхэрэйнгөө уул нютагуудаар бүри гушаад онуудай эхээр айлшалаад бусахадаа, Хоца Намсараевай бэшэһэн «Орьёл өөдэ» гэһэн шүлэг бии. Мүнөө тэндэхиин урашуул бага ехэгүй барандаа сээжэһээ уудална, бидэшье шэбэнэлдэн дабталсабабди.

Яруунаар ябаһан ябадалаа яаруу шүлэгөөр зураглахадань, Ц-Ж. Сампилов баярлаһандаа, ёборгон үгөөрөө хошараадаг Хоца нүхэрөө ёгто-шогто зураагаар дурсыень ормоглоод, тэрэнээ дохисогоон байжа бэлэглэһэнь би нюдөөрөө хараһан хүм. Хоца Намсараевич үлүү ёдойлдоһон үүдэн шүдээ үзэхэдөө: «һайе һайгаар харюулхагүй хүнши даа...» гээд, хажуу тээшэнь халтируулан, гүбэд гэһыень элихэн һананаб. Энэ балайшье таатай бэшэ байдалые балаалхын тула би Дамба Дашинимаевай һаяхан шэнэ аялгатайгаар, орос маягтайгаар найруулһан Цыренжап Сампиловта зорюулһан шүлэгыень, ута богони абяануудыень тодорхойлон байжа урмашуулгатайгаар уншаба гээшэб:

Эхэ һайхан Совет оронойм
Эрэ суута хүбүүн, шадалаа
Элбэгээр бадаруулан
үргаад,
Эршэмтэй зурагаа
задалааш.
Молор уужам «Талын
инагууд»,
Монголой партизан
сэргүүд
Алдадгүй бултадаа ирагүу...
Ирагүу зурагай уран бичир!..

— Эрхим шүлэг даа! Энэнэдэнь юугээр харюусахабши? — гээд, Хоца Намсараевич холшорлон татажа һураба.

— Муу шүлэг һайнаар уншахада, иимэ агша даа! — гэжэрхёо һэн Цыренжап Сампилович. Һүүлдэ ябууд зураглалайнь дэбтэр дээрэ харан гэһэймни — хоёр зурлаа гортиг-туулан һагад татажархиһан, тэрэнь — саашаа бүхыгоод саарһан дээрэ һууһан Дашинимаевай томо тогойдол тон түүһөтэй байгаа һэн...

Эдэ бүгэдэ хадаа миил зугаахини улхэһэн шог бэшэ — үнэн болоһон ушар юм!

Харин мүнөө Яруунаар ябаад, уладайнь ама адуулаад абахада, олон бэлигтэн, ухаан эрдэмтэн, уран мэргэжэлтэн, ажахын эмхидхэлшэд, партийна, совет, олониитын ажал ябуулагшад, соёлой оюутан, ажалай солотон, уладай алдарнууд, минии танилсаха, минии хүндэлдэг хүнүүдэй нэрэнүүд элбэгээр дурсагдажа байба — энэнь тон ехэ баясхалантайгаар хүгжэмтэн дуулдаба.

...Аяар гушаад онуудай эхээр республиканска уран һайханай олимпиадануудта суурхаһан арбатайхан душа басаган, Хоца Намсараевай «Орьёл өөдэ» гэһэн шүлэгэй нэгэ героиня, удаань 1940 оной түрүүшын декадада хабаадалсаһан Соня Цыденоваһаа эхилээд, мүнөө оперо болон баледэй театрай үзүүр дуушан, Чио-Чио-Санай ролиие дэлхэй дээрэ эрхимээр гүйсэдхэгшэгэһэн алдар солодо хүртэһэн, Буряадай АССР-эй арадай артистка Галина Шойдагбаева хүрэтэр — ирагуу дуушад; эдир залуудаа эгэшэг поэдүүд, элитэ журналистнууд ябаһан мүнөөнэй эрдэмтэд — доктор эрдэтэйнүүд Цей-жаб Цыдыпов, Гарма Жанчипов, Юрий Тарнуев, кандидадууд зиндаатай Цыремпил Митыпов, Содном Бадмаев болон бусад олон нүхэд, урдань Яруунаар журналистын ажал хэһэн ухаан зохёолшо Жамьян Балданжабон, багшын ажал удаан эрхилһэн, Социалис Ажалай Герой, үнинэй поэт Цокто Номтоев, комсомолой ажалда ороолдосотой ябаһан хурдан эмхидхэлшэ, солото зохёолшо Жамсо Тумунов гэгшэд нютагаархинтайнь аб адли хүндэтэйгөөр дурдагдана; уул уугаан уран зохёолшод — Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэд, алдарта прозаик Сергей Цырендоржиев, драматург, прозаик Цырен Галанов, уянгата поэт Цырендулма Дондогой, хурса гуурһата поэт Булат Жанчипов, мүн Станислав Убеев, Цырендоржо Дамбаев, Добчин Дугаров, Николай Дамбаев болон бусад элитэ журналистнууд... Яруунаһаа гараһан яруу зохёолшодой ном дэбтэрнүүд уужам һаруул магазинуудта, уншалгын газаарнуудта, библиотекэнүүдтэ дэлгээтэй байхаһаа гадна, һургуулинуудтань үзэмжэдэ табяатай байна, дурасхаалай тэмдэг болгон моторлоҗо үгэхые һарбайһан гарнууд олон...

Цэдэн ГАЛСАНОВ,
Буряадай АССР-эй
арадай поэт.

АЙЛШАЛЖА БАЙГЫТ!

...ЙТ ДОГНО һуурин хадаа Нарһатын совхозой хоёрдохи ...ийн түб болоно гээшэ. Эндэ хамта дээрээ 40 шахуу ...ийн ажаһууна.

...ийн зоной олонхинь гол түлэб совхозойнгоо һаалишалшад, механизаторнууд юм.

...ийнмай фермын эрхим һаалишадай тоодо Цыпилма ...ийна, Дарима Цыденова, Долгор Агбанова гэгшэд ороо...ийнай түрүүшын кварталай туршада бусадһаа ехээр ...ийна.

...ийн һаалишад үбэлэй һаранууудай хугасаа соо үнэн бү... ...ийн 1000 килограммһаа бага бэшэ һү һаахабди гэһэн үял... ...ийн амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

...ийн худэлмэридэ дутуу дунданууд үшоол олоор дайрал... ...ийнние усадхаха шиидхэхы хэмжээнүүд ажахымнай ...ийнгшэдэй талаһаа ялаһа абтана. Эхэ манай үүлтэр ...ийнгада, һаалишадай худэлмэри оньһожорруулгада, түрүү ...ийнай нэбтэрүүлгэдэ тусхай анхаралд хандуулагдана. ...ийн эмжэх ябуулгануудые эмхидхэлгүйгөөр һайн үрэ ...ийнхань бэрхэтэй ха юм.

...ийн хубилгалгын үе сагай эрилтэнүүд оёртоошье, суг... ...ийн-дадаг хани нүхэдтоошье эрилтэ ехэтэйгээр хандахыень ...ийнние баадхана бшуу.

...ийн фермын һаалишад урдаа табигдаһан зорилгонуудаа ...ийнгөөр дүүргэхын түлөө эдэбхи үүсхэлтэйгээр тэмсэ...ийнэ.

...ийн жилэй саана Догно һуурин анхаралгүйгөөр орхигдо... ...ийнба, мүнөө һэргэжэ захалба. Энэ жилэй эхиндэ эндэ... ...ийн-садай типовой байра ашаглагдаба. Һургуулийн на... ...ийнадуй үхибүүднай эндэ һайнаар хүмүүжүүлэгдэнэ. Зур... ...ийнайшуулынь бэлэдхэлэй класста һурана.

...ийнай худоогэй клуб ажахымнай модошо дархашуулай ...ийнь бэгдэн заһабарилагдажа байна. Тиин соёлоймнай ...ийнше саашадаа ажалаа һонирхолтой, анхарал татамаар ...ийн бэшэ гээд һанагдаха юм.

Һаяшаг манай райондо Буряадай АССР-эй литература болон искусствын үдэрнүүд үнгэргэгдөө. Тиихэдэ манайда республикымнай композиторнууд Анатолий Андреев, Юрий Ирдынеев, Александр Прибылов, артистнууд Гуржап Эрдынеев, Софья Данзанэ, Хажидма Аюржанаева гэгшэд ерэжэ, бидэниие ехэтэ хужарлуулаа гээшэл даа.

Буряадай Композиторнуудай холбооной правленниин харюусалгата секретарь Юрий Ирдынеев хүгжэм зохёогшодой худэлмэри тухай хэлэхэ зуураа, дуунуудайнгаа аялгын яажа мүндэлдэг тухай һонирхолтой мэдээсэлнүүдые дуулгаба.

Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Буряадай республиканска шангай лауреат Анатолий Андреев зохёохы худэлмэриингоо саашанхи хараа түсэбүүд туша хөөрөод, өөрынгөө зохёоһон дуунуудые Буряадай АССР-эй арадай артист Гуржап Эрдынеевэй хонгёо хоолойгоор гүйсэдхэхэдэнь, аккордеон дээрэ наадажа дэмжэбэ.

Залуу композитор, Зүүн-Сибириин соёлой институдай ахалагша багша А. Прибылов баяан дээрэ оёрынгоо болон бусад композиторнуудай зохёолнуудые ирагуу һайханаар гүйсэдхёо.

Филармониин болон республикын телерадиогой дуушад С. Данзанэ, Х. Аюржанаева гэгшэд үян гоёор буряад дуунуудые гүйсэдхэжэ, манай харагшадые баясуулба.

Районой түб һууринһаа хажуу тээ оршодог манай Догно һууринда артистнар ходо ябажа байдаг бэшэ. Яруунадэмнай үнгэргэгдэһэн республикын литература болон искусствын үдэрнүүдэй үнгэргэгдэжэ байха үедэ болоһон энэ үүлзалга хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

Иимэшүү үүлзалгануудай үе-үе болоод л үнгэргэгдэжэ байдаг һаань, ехэл һайн болэй.

М. ЦЫРЕНЖАПОВА,
Нарһатын совхозой хоёрдохи отделениин һү һаалиин фермэ...

БАРУУН ЗАХЫНЬ НЮТАГУУДААР...

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын академическэ театр районой баруун захын «Победа», «Коммунизм», «Дружба» колхозуудые, мүн районой түб Нарһата тосхониие хангаха байгаа.

Дурсагдагша колхозуудай түбүүдтэ манай коллектив Д. Дылгыровай «Амар заягуй амаралта» гэжэ зүжэг харуулхаһаа гадуур фермэ, гүүртэ дээгүүр хамта дээрээ арба гаран үүлзалгануудые малшадтай үнгэргэжэ, зургаан зүжэг харуулһан байна. «Победа» колхозой соёлой байшангай сценэ дээрэ «Амар заягуй амаралта» гэжэ зүжэгөөрөө декадынгаа түрүүшын үдэр эхилһэн байнабди. Район соогоо табан жэлэй хугасаада түрүүлжэ ябаһан һаалишан, Октябриин Революциин, Ажалай Улаан Тугай орденуудтай Х. М. Митыпова айлшадтаа иимэ үгэнүүдээр хандаба:

Аян холые бэрхэшээнгүй
Хабарай хагсуус
хэрэгсээнгүй,
Зорижо мандаа ерэһэн,
Зүжэг наадаа асарһан,
Буряад драмын артистнарта
Бултанай зүгһоо мэндэ
амар!

Һүүлээрнь, зохёохы ажалдамнай, энэ докладда амжалтатайгаар хабаадахыемнай уряалһан байна. Эдэ һайхан хүсэл, үреэлнүүдтэнь харюу болгон Буряадай АССР-эй арадай артистка Н. Г. Токуренова мүнөө үедэ театртаа хэжэ байһан ажал хэрэгүүд, шэнэ табигдаһан зүжэгүүд тухайгаа тодорхойгоор хөөрэжэ, бултанайнгаа зүгһоо театрайнгаа нангин уялга, хэрэгүүдые хэзээдэшье дэшэнь үргэжэ ябахаяа найдуулаад, ажалшад малшадай ажал хүдэлмэридэ алдар соло, гэр бүлэдэнь зол жаргал үреэгээд, хүхюун шогтой зүжэгөө эхилээ һэмди.

Зүжэгһөө гадуур уулзалгануудаа үнгэргөөбди. Тэдээн дээрэ хүн зон зорюута бэлдэһэн концертыемнай ехэ һайшаан хаража, хожомоо ходо ерэжэ байхыемнай уряалдаг, дурадхалнуудые хэлэдэг байгаа.

«Бидэ, малшад, буряад театраа гансал зунай сагта, жэлэй, хоёр нэгэ дахин хараха арга боломжотой байнабди. Тиимэһээ, гастрольдо гарадаг гүй бүхы артистнарай хабаададаг томонууд зүжэгүүдые гү, али мүнөө үедэ театрай сценэ дээрэ наадагдахаяа болиһон зүжэгүүдээ телевизороор харуулжа байгаа һаатнай, ехэл һайн байгаа» гэхэ мэтэ дурадхалай уулзалга бүхэн дээрэ шахуу һанаулагдадаг байнаниинь һайшаалтай.

Уужам һайхан Яруунада үнгэргэдэһэн литература болон искусствын үдэрнүүдтэ хабаадалсаһан театрай артистнар болон ажалшад тон ехэ харюусалгаяа мэдэржэ, бэлиг шадабарияа түгэс дүүрэн харуулһан байна. РСФСР-эй габьяата артистка Л. И. Егорова, Буряадай АССР-эй арадай артистка Н. Г. Токуренова, артистка Д. Д. Дамдинова, Буряадай АССР-эй габьяата артист И. Д. Ринчинов, Буряадай искусствын габьяата ажал ябуулагша В. Д. Пантаев, хүгжэмшэн В. М. Заря, автобусой жолоошон В. Б. Бунаев гэгшэдэй уулзалгануудта эдэбхитэйгээр хабаадаһые онсолон тэмдэглэхээр.

Д. СУЛЬТИМОВ,
Буряадай АССР-эй габьяата
артист.

ХҮН ЗОНИИЕ БАЯСУУЛАА

РЕПОРТАЖ

Һаяхан Улаан-Удэ хотын Революциин талмай дээрэ худалдаа наймаанай ехэ яармаг үнгэргэгдэбэ. Хүн бүхэнэй һаналыень тааха гэһэндэл, нарата, дулаан үдэр байгаа һэн. Эндэ городой худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай, олон тоото магазинуудай коллективүүд хабаадалсаа. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые, эд бараа, ажахыда туһатай хэрэгсэлнүүдые эндэ сугларагшадай анхаралда наймаалагшад дурадхаһан байна.

....Углөөнэй 9 часта Революциин талмай дээрэ хүн зон олоороо сугларшанхай байгаа һэн. Талмайе дүүрэн шахуу эзэлһэн элдэб үнгын һарабшанууд доро саг зуурын магазинууд байрланхай байба. Эртэ үглөөнһөө оошорто зогсоһон хүнэй эдеэлхэшье дуран хүрэнэ ха юм. Эдэ бүгэдэ эрилтэнүүд хуу уридшалан хараалагданхай: тэндэ хэдэн газар столовын, кафегэй, ресторанай, шашлычный худэлмэрилэгшэд хүнүүдэй захилнуудые дары түргэн бэелүүлнэ. Томонууд корзинануд соо морожено үргэлһэн наймаалагша басагад өөһэдөө үнгэргэгдэжэ байгаа һаа, наймаалагшадай, илангаяа худалдан абагшадай һанаа сэдьхэл дүүрэн байха бэлэй.

Б. ЖАМСАРАНОВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Яармагай үедэ. 2. Наймаалагшад худалдан абагшадай эрилтэнүүдые хангана.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

РЕВОЛЮЦИОНЕРЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ

Ленинэй соратник суута большевик Иван Васильевич Бабушкинай алдар нэрэ Байгал шадарай ородой түрүүшын революциин түүхэтэй тон дүтэ холбоотой.

Хара далайн пароходствын «И. В. Бабушкин» гэжэ теплоходой комсомол-залуушуулай экипажай гэшүүд пароходойнгоо нэрэ солые дээрэ үргэн, ажалдаа тон харюусалгатайгаар хандадаг хүнүүд юм. ВЛКСМ-эй XX съездые угтуулан абаһан социалис уялганууддаа уридшалан дүүргэһэн габьяатай. Тус теплоходой морягууд хилын саана ашаа зөөхэ түрүүшын кварталай түсэб үлүүлһэн байна. Тэдэнэр һая Вьетнамай Хайфон болон Хошимин портнуудта хүрэтэр ябажа ерээ. Тэндэхи докернуудай ашаа буулгаха хэрэгтэ тэдэнэр булта туһалалсаа юм. Тэрэшэлэн зогсохо сагаа 18 сүүдхээр арьбалба гээшэ. Тэрэшэлэн 70 мянган түхэриг мүнгэнэй алмалта хэһэн байна. I кварталай туршада 50 тонно түлишэ теплоходой экипаж мүн лэ арьбалһан байна.

С. ПАШУТИН,
дайнай ветеран.

Ялта хото.

ХУБИТАЯА ОРУУЛНА

Нёдондо жэлдэ Финляндиин Куопио хотодо Псковай үрнүүдэй үнгэргэгдэхэ үедэ ородой поэт Александр Сергеевич Пушкинда хүшоо нэгдэ һэн. (Псков болбол Финляндиин хотын анда хотонь юм).

— Бусад оронуудтахи 400 гаран хотонуудтай холбоо барисаатай 165 совет хотонуудые Совет болон гадаадын хотонуудай харилсаа холбооной талаар хамтарал нэгэдүүлдэг юм,— гэжэ тэрэнэй харюусалгата секретарь Вадим Галушко хэлээ һэн.

Анда хотонуудай хоорондохи харилсаа холбооной улам хүргэжэ, шэнэ холбоо барисааная тогтоогдожо байһаниинь мүнөөдэрэй онсо илгаа болоно. Хотонуудай хүн зоной болон тэдэнэрэй муниципалитедүүдэй һанамжаар, эдэ бүгэдэ үрэнүүдэй үгээ ойлголсолые һайжаруулгада туһа нэмэри болодог байна. Мүнөө жэлдэ «Хотонуудай хоорондо харилсаа тогтоожо, амгалан тайбан байдал хангаха» гэһэн уряа доро Анда хотонуудай бүхэдэлхэйн эзлжээтэ үдэрые үнгэргэхэ гэжэ дэмы шиидхэбэри абтаагүй.

— СССР-эй болон США-гай хотонуудай хоорондохи холбоо барисаан иланганяа эдэбхитэй боложо байнхай,— гэжэ В. Галушко хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ— Мүнөө жэл болотор иимэ анда хотонууд ойрдоол 6 байһан, теэдшье совет-американ харилсаанай хүйтэржэ эхилхэдэ һүүлэй жэлнүүдтэ Ташкент-Сиэтл гэһэн хоёр анда хотын хоорондол холбоо барисаан бэелүүлэгдэдэг байгаа. Мүнөө тэдэнэрэй тоо 23 болоо.

Ереван- Кембридж, Вильнюс— Мэдисон, Тбилиси — Атланта хотонууд совет-американ шэнэ анда хотонуудай тоодо ороно. СССР-эй болон ФРГ-гэй картанууд дээрэ 9 шэнэ анда хото бии болоо. Тэдэнь гэбэл, Киев—Мюнхен, Донецк—Бохум, Ереван—Висбаден болон бусад болоно. Мүнөө жэлдэ СССР-эй болон ФРГ-гэй 24 анда хотонууд түрүүшынхээ уулзаха байна. Амгалан тайбан байдалай аша туһада үгээ ойлголсолгые болон харилсаа холбоое хүргөөлгэдэ анда хотонуудай холбоо барисаанай дүүргэхэ үүргэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ гол темэнь болохо юм.

Мүнөө жэл уласхоорондын хэмжээ ябуулгануудаар баһал баян байха. Анда хотонуудай ойн баярай бүхэдэлхэйн конгресс тэдэнэй дундахи гол һуури эзэлхэ, 60 гаран оронһоо 2 мянганһаа дээш анда хотонуудые нэгдүүлдэг. Анда хотонуудай бүхэдэлхэйн федерациин (ВФПП) гүйцэтгэн ажалтай тэрэнь удаан Конгрессэй уряа уласхоорондын тус федерациин ажаһ ябуулгын гол шэглэлые зохиолдоо хэйлэн харуулна. «Һанаалга нэгдэлгэ ба нютагай, демократи эб найрамдалай болон уласхоорондын харилсаа холбооной аша туһада» гэһэн сэдэвтэй хамтарал тус эмхидэ ороолдог.

Энэ жэлэй хабар Мадридтэй болохо баатар хотонуудай болон дайнда хохидогшодой бүхэдэлхэйн холбооной ассоциацилей амгалан тайбан байдалай хангаха шухала ябуулга бэлдэхоор хүлеэгдэнэ. XX зуунай эхэлэй ехэ гэнэ усалай—Германые нацистнуудай усадхаһанай 50 жэлдэ зорюулагдаһан тэмдэглэхэй хэмжээ ябуулга үнгэргэдэхөөр түсэблэгдэнэ.

Уласхоорондын симпозиумууд болон конференциуд баһал ехэ удха шанартай байдаг. Хотонуудта хабаардаһан элдэб янзын асуудалнуудые шиидхэхэ дүй дүршэлөөр дамжуулда хотонууд халан абалцадаг. Ниитын транспортые хүргэлгэн модо, һөөг бургааһа һүүрэгдэг, шэнэ микрорайонуудые гүргэлэхэ гү, али түүхын таныг һонирхолтой хотын түүхэндэ шэнэдхэн заһаха тухай гү, аль ондоошье хөөрэлдөөнэй болохо, али али талада ехэ туршлагатай байдаг. Түүхын болон архитектурна хүшөөнүүдые тын бүхэли кварталнуудые хин хамгаалха тухай ажалдолгоороо мэдэжэ болоһон Ригэ хотодо эмэ уласхоорондын иимэ үүргэгга үнгэргэгдэхэ. Хүүгэ байшангүудые заһабарилаһэргээхэ асуудалнуудые конференциин гол темэнь болоо байна.

Юрий КАЦНЕЛЬСОН,
хөөрэлдөө бэшэхэ абяа.

(АПН).

Бокс

УРАГШАА АЛХАМ ХЭГДЭБЭШЬЕ...

Боксоор республикын түрүү һуури, эзэлхын түлөө мүрысөөн гурбан үдэрэй туршада «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо болобо. Мүрысөөн залуушуулай болон эрэшүүлэй бүлэгүдээр үнгэргэгдөө. Спортын найман бүлгэм болон клубай 85 боксер хабаадаһан байгаа.

Буряадай боксын урдын алдар солые һэргээхын тула бэлигтэй бэрхэ халаанние һурган хүмүүжүүлхэ талаар манай тренернүүдэй ямараар хүдэлжэ байһые энэ мүрысөөн тодоор харуулба. Байгша ондо манай хэдэн боксернууд зарим тэды амжалта туйлажа, СССР-эй спортын мастернууд болоо. Эдэнэй хабаадалга ринг дээрэхи тулалдаануудые улам шанга, һонирхолтой, удха түгэлдэр болгоһон байха юм. Гэхэтэй хамта тренернүүдэй, мэргэжэлтэдэй хүдэлмэридэ ушаржа байһан дутагдалнууд элирүүлэгдээ.

Мэргэжэлтэдэй һанамжын ёһоор, манай залуу боксернуудай мэргэжэл шадабари зарим тэды дээшэлүүлэгдээ, гэбэшье олонхинь арга дүрөөр һула, хоёр гарһаа онобшотой шанга сохилтогүй, хамгаалалта муутай байна.

51 килограмм. «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Сергей Жанов дүршэл шадабари багатайшье һаа, бар хүсэтэй, хүндэ нюдаргатай байжа, Сергей Тугариновые шүүбэ. Тээд Закаменск хотын 1-дэхи дунда һургуулиин 10-дахи классай Һургаша С. Тугаринов бүхэсоюзна мүрысөөндэ илажа гараһан намтартай, Саашадаа бэрхэ боксер болохын тула тэрэ бар хүсэеэ зангидаха ёһотой.

С. Тугариновтай сугтаа Һурадаг Андрей Путинский удаадахи шэгнүүртэ илажа гараха аабза гэжэ сугларагшад багсаамжалаа һэн. Иигэжэ бодомжолхо ушар шалтагааншье бии байгаа. Андрей эдиршүүлэй дундаһаа «Труд» бүлгэмэй Россин советэй чемпион болоһон, энэ жэлдэ СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Эрхүүдэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадаһан намтартай. Үндэр бэетэй эдир хүбүүн холоһоо шанга сохилтонуудые хэжэ, нүгөөдынгөө добтолго зогсоохые һэдэнэ. Зүгөөр спортын мастерта кандидат Александр Цыренов («Урожай») бар хүсөөрөө булижа гараба.

Закаменск хотын тренер Сергей Васильевай Һурагшад урагшатай һайнаар мүрысөө. Тиигэжэ тэдэнэр дүрбэн шэгнүүртэ хоёрдохи һууринуудые эзэлжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаһан байна.

ЛВРЗ-гэй спортклубай гэшүүн Олег Широков тухай тогтожо хэлэлтэй. Тренернүүд В. И. Агафонов В. В. Николаев хоёрой Һурган һоридог эдир хүбүүн 1985—1986 онуудта «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй соведэй шангуудта хүртэһэн юм. Тэрэ тоти мэргэн сохилтотой, шандааһа шангатай байжа, бүхы уулзалгануудтаа ядамагүйгөөр илажа гараба. Түгэсхэлэй нааданда тэрэ Родион Ивановтой («Забайкалец») уулзахадаа, нэгэдэхи раундда нокдаундa оруулжа, шүүһэн байна.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ Б. Донбков («Урожай»), Б. Дымбрылов («Спартак»), А. Балтухаев (ЛВРЗ-гэй спортклуб), Э. Нимаев (БГПИ-гэй спортклуб), А. Пинтаев (ЛВРЗ-гэй спортклуб) гэгшэд илажа, республикын чемпионууд болобо.

Энэ мүрысөөн манай залуу боксернуудта ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой шанда хүртэхын түлөө заншалта нааданай урда тээхи шанга шалгалта болоһон байха юм.

Эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн олонхи уулзалганууд тэнсүү тэмсэлдэ үнгэрбэ. Имагтал бар хүсэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй боксернууд илалта туйлажа, республикын чемпионууд болоһон байна. Зарим спортсменүүд һорилго бэлдэхэлдээ хангалтагүй мүргаар хандана хэбэртэй. Энээнһээ уламжалан, хоёрдохи раундын һүүл багта гү, али гурбадахи раундын тэндэ тэдэнэр эсэжэ, хамгаалалтаяа алдан, шүүгдэшэдэг байба. Тренернүүд эдэ дутагдалнуудта анхаралаа хандуулжа, шадаал һаа дары түргөөр усадхан зайсуулха ёһотой...

Спортдо арга дүрэ болон дүй дүршэлэй ямар үүргэ дүүргэдэг байһыень эгэзэл хүнгэн шэгнүүртэнэй дунда түгэсхэлэй нааданда уулзаһан Степан Хорлоев («Забайкалец») Мүнхэ Жанчиков («Урожай») хоёрой тулалдаан элирхэйлэн гэршэлбэ. Авиационно заводой спортклубай тренернүүд А. Бадмацыренов, Б. Буянтуев гэгшэдэй һурган һоридог Эрхирэгэй дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Степан Хорлоев табан жэл соо боксын секциндэ ябахадаа, яһала ехэ амжалта туйланхай. Тэрэ эдиршүүлэй дундаһаа Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын чемпион болоһон, мэнэ һаяхан Эрхүүдэ үнгэргэгдөөшэ СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаһан намтартай. Тиин мүнөө эрэшүүлэй бүлэгтэ хабаадахадаа, оройдоол жэлэй туршада һорилго хэжэ байһан 22-той М. Жанчиковые тогтоон төргонгүй шүүжэ гараа.

Удаадахи шэгнүүртэ Буряадай багшанарай институдай студентнэр, спортын мастера кандидадууд Тулай Эрдэнжав Геннадий Балабанов хоёрой уулзалга мүрысөөе шэмэглээ гэхэдэ алдуу болохогүй. Тэдэнэр бушуу добтолготой, бата бэхи хамгаалалтатай байһанаа харуулжа, сугларагшадай зүгнөө альга ташалгаар угтагдаһан байна. Гурбадахи раундын һүүл багта хэдэн онобшотой шанга сохилто хэһэн, нёдондо жэлдэ зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ мүнгэн медаляар шагнагдаһан, Чимкентдэ үнгэргэгдэдэг бүхэсоюзна заншалта мүрысөөндэ илалта туйлаһан Г. Балабановта судьянар илалта олгобо.

54 килограмм. Буряадай худөө ажахын институдай студентнэр — спортын мастер Баяр Дариев, спортын мастерта кандидат Цырен-доржи Баянов гэгшэд түгэсхэлэй мүрысөөндэ уулзаа. Дунда Ази болон Казахстанай түрүү һуурин нэгые эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн Баяр Дариев онсо өөрын арга дүрэтэй, хоёр гартаа шандааһа шангатай боксер юм. Түрүүшээр Ц-Д. Баянов нүгөөдынгөө шанга сохилтодо юушье хэжэ шадабагүй. Саашадаа Цырен-Доржи зоригоо мохонгүй, эдэбхитэйгээр тулалдажа, чемпионой нэрэ эзргэеэ хамгаалхын тула ехэ хүсэлэл ороолдолго гаргаа. Энэ уулзалгада хэнэйшье илажа гараһые элирүүлхэ гээшэ судьянарташье хүшэр бэрхэшээлтэй байгаа хэбэртэй. Олонхиин дуугаар Б. Дариев чемпион болобо.

Хүнгэншэг шэгнүүртэ нэгэдэхи разрядай боксер Александр Хусаев эдиршүүлэй дунда хэдэн удаа республикын чемпион болоһон намтартай. Сэрэгэй алба хэнэнэйнгээ һүүлээр худөө ажахын институдта һурана. Тэрэ туулган хүндэ нюдаргатайшье һаа, һүүлшэг тээшээ эсэжэ, туйлаһанаа алдажархина. Тиигэжэ Александр спортын мастер Соёл Бабуевта («Трудовые резервы») булигдаһан байха юм.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ Б. Эрдынеев — В. Аюшеевые, спортын мастернууд С. Ильин — Б. Эрдынеевые, И. Назаров— Ч. Вандановые, спортын мастерта кандидадууд А. Соктоев — Б. Цыденовые, Н. Васильев —Б. Дондоковые, М. Бармитов С. Цыреновые, спортын мастер Г. Пантелеев И. Ивановые шүүгээ. Улаан-Удэ хотын чемпион, Буряадай худөө ажахын институдай студент, нэгэдэхи разрядтай Чингис Ванданов тухай тогтолтой. Тэрэ спортын мастер И. Назаровтай уулзахадаа, түрүүшын хоёр раундын туршада ана-мана тулалдажа, боксдо дуратайшуулай магтаалда хүртэбэ.

Республикын суглуулагдамал командын ахалагша тренер, спортын габьяата мастер, уласхоорондын категориин судья В. И. Баранниковтай уулзахадамнай, иигэжэ хөөрэбэ:

— Хэрбээ нёдондоной хитой жэшэбэл, энэ жэлдэ урагшаа алхам хэгдээ, гэбэшье Буряад ороной боксын урдын алдар солые һэргээжэ, нэрэ хүндыень дээшэлүүлхын тула бидэ, тренернүүд болон мэргэжэлтэй бэлигтэй бэрхэ эдир хүбүүдые шэлэжэ олоод, зуб мүрөөр һурган хүмүүжүүлжэ, ехэ рингдэ гаргаха нангин уялгатайбди. Сэхыень хэлэхэдэ, республикымнай спортын бүлгэмүүдэй болон клубуудай тренернүүд ажал хэрэгээ үшөөл һулаар шэнэдхэн хубилгажа байна гэжэ сэхэ руунь хэлэхэ ёһотойбди. Энэ мүрысөөнһөө тобшолол хэжэ, алдуу дутагдалнуудаа дары зайсуулхые ороолдохо зэргэтэйбди.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Буряадай багшанарай институдай спорт-клубай команда (тренернүүдынь В.А. Стрельников, В. А. Ильин, А. Г. Амгаланов) илалта туйлажа,ресспорткомитедэй дамжуулгын кубогаар шагнагдаа. Худөө ажахын институдай боксернуудһаа бүридүүлэгдэһэн «Урожай» бүлгэмэй боксернууд (тренернүүдынь В. В. Павлов, А. В. Кондаков) хоёрдохи һуури эзэлбэ. Технологическа институдай студентнэр (тренернүүдынь П. А. Федотов, Б. Д. Доржиев) һанаһанда зүрэбэгүй, тиигэжэ тэдэнэр гурбадахи һуурида гараһан байха юм.

Энэ мүрысөөн СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэлгэтэйгээр «Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө залуушуулай дунда боксоор июлиин 18—25-да Улаан-Удэдэ, Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үнгэргэгдэхэ бүхэсоюзна заншалта нааданай урда тээхи бэлэдхэл боложо үнгэрбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэхи дундууршаг шэгнүүртэ мүнгэн медаляар шагнагдаһан Баясхалан Эрдынеев.

В. ПЛУТТЫН фото.

Шатар

ШЭНЭ ИЛАГША

Баргажан поселогой соёлой ордон соо районой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн гурбан үдэрэй туршада үнгэргэгдэбэ. Районой тосхон, һууринуудһаа сугларһан 19 бэрхэ шатаршад эндэ хабаадаа.

Энэ ута зайда эхинһээ эрхимлэгшэдэй хоорондо тэмсэл өөрын тусхай гуримаар үнгэрөө. Жэшээлхэдэ, урда жэлнүүдтэ районой чемпионууд болоһон врач И. Минулин (Баргажан), багша М. Пашинский (Үүрэг) гэгшэд урда гарахые сэхэ оролдобод. Пенсионер Ф. Николаев, худэлмэришэн Г. Вербицкий болон редакциин худэлмэрилэгшэ Г. Гармаев гэгшэд эхинһээ ордоһолонгүйгөөр, аалихан, найдамтай дабшаха тактика баряа һэн. Зүгөөр эдээнэй болон нүгөө хоёрой тактика дүүрэн түгэсөөр бэелүүлэгдэзгүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, хойноһоонь дахажа ябагшад энэ бүлэгые хүсэжэ шадаагүйшье һаа, хэн нэгэндэнь «дэгээ» табижа һалаха гэжэ оролдоһон байгаа гээ.

Түрүүн Хилганын колхозой профкомой түрүүлэгшэ Н. Бадмаевта, һүүлдэнь Г. Вербицкидэ шүүгдэһэн И. Минулин энэ «хорото» бодолыень бэе дээрээ үзөө. Наймадахи уулзалгада түрүүшынхиеэ илагдаһан М. Пашинский энэзнэй хойшолонгые баһал өөр дээрээ мэдээ. Эндэ һайнаар нааданан партиин райкомой инструктор Н. Бадмаев «эзмэтэй». «Нэгэ парти алдахада, бараг аабдаа» гэжэ бэеэ һамаарууһан М. Пашинский арбан хоёрдохи уулзалгада Баргажанай модоной комбинадай худэлмэришэн Павел Печкиндэ алдахадаа, һанаа орожо, байдалаа доройтуулхагүйн түлөө бухы хаба шадалаа элсүүлхэ баатай болоһон байна.

Энэл үедэ мүрысөөнэй таблицада дундуур ябаһан ехэ булэг шатаршадай дунда бэе бэедээ һаад хэлгэ түргэдөө һэн. Жэшээлхэдэ, Хилганын багша С. Сангадиевагай хоёрдохи разрядай нормативдүүргэхэ дүтэлөөд ябатарнь, Н. Бадмаев ба энергетик Л. Галин (Баргажан), хоёр «хартаабха» бэлэглэжэ, түсэбыень буруу һүргөө. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бригадир Л. Гармаев гурбан уулзалгада шүүгдэжэ, бухы аргаяа буруутуулаа. Урда ябагшадые урмашуулан эгээл һүүл даража ябаһан залуу шатаршан А. Гармаев (Баянгол) Уланай дунда һургуулиин директор, нэгэдэхи разрядтай шатаршан Б. Цыдыповые «бүдэрүүлжэ», ехэ хухилгэн болоо. Баргажанай дунда һургуулиин 4-дэхи классай һурагша Алик Эрдыниев районой дүй дүршэлтэй, хоёрдохи разрядай шатаршад Ж. Лубсанов Л. Галин хоёрые илажа, магтаалда хүртөө.

Түгэсхэл дээрэ шанга тэмсэл соробхилоо. Найдамтай тактика бариһан Ф. Николаев 14,5 очкотойгоор нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Энэмнай хэдэн жэлэй саана Далайн-Сэрэгэй Флодто уһан доогуур тамардаг онгосодо алба хэһэн дайшалхы моряк хүн юм. Мүнөө пенсидэ гарабашье, дуратай хэрэгээ орхёогүй. Иигэжэ түрүүшынхиеэ районой чемпион болобо. Адли очко абаһан М. Пашинский хоёрдохи, үнгэрһэн жэлэй чемпион И. Минулин гурбадахи һуури эзэлээ.

Илагшад үнэтэ бэлэгүүдээр, харин эдир шатаршан А. Эрдыниев ВЛКСМ-эй райкомой тусхай бэлэгээр шагнагдаа.

Н. ГАЛДАНОВ,
мүрысөөнэй судья.

ХАРАЛГА ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Агууехэ Октябриин 70 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан Арадай уран бэлигэй бүхэсоюзна II фестивалиин ёһоор Улаан-Удын уран һайханай коллективүүдэй районно харалганууд үнгэргэгдэжэ байнхай.

Улаан-Удын авиазаводой «Рассвет» гэжэ Соёлой ордондо Железнодорожно районой уран һайханай коллективүүдэй харалга һаяхан болобо. Энэ районой дуунда, хатарта болон хүгжэмдэ дуратай 15 мянган хүн уран һайханай 148 коллективүүдтэ нэгэдэдэг гээшэ. Тэдэ коллективүүдэй 17-донь «арадай» гэһэн хүндэтэ нэрэ эзргэ олгогдонхой юм.

Харалгын түрүүшын шата фабрика заводуудта болон институдта үнгэргэгдэһэн байха. Тэндэ илаһан 22 коллектив районно харалгада хабаадаха эрхэдэ хүртэһэн байгаа.

Эндэ эрхимлэһэн коллективүүд хотын түгэсхэлэй харалгада хабаадаха юм.

П. БУРМАКИН.

ТАСС ХИЛЫН СААНАҺАА

ДАМАСКДА КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

ДАМАСК. «Агууехэ Октябрь Зүүн зүгэй арадуудай хүби заяанда» гэһэн уласхоорондын конференци Сириин нинслэл хотодо дүүрэбэ. Агууехэ Октябриин социалис революци XX зуун жэлэй шухалын шухала үйлэ хэрэг болобо гэжэ түгэсхэлэй коммюнике соо тэмдэглагдэнэ. Тэрэ хүн түрэлтэнэй хүгжэлтые үндэһөөрнь хүбилгажа, национальна сүлөөрэлгын, социализмын ба дэлхэйн хүгжэлтын шэнэ үе сагые, капитализмһаа социализмда, үнэн зүб байдалда, адли тэгшэ эрхэдэ, арадуудай хоорондохи харилсаанда, хани барисаанда үндэһэлдэг общественодо дамжан оролгын үе сагые нээгээ. Агууехэ Октябриин илалта болон бата эб найрамдалай түлөө бухы тэмсэлшэдтэ үүл хэрэм болонхой.

Агууехэ Октябриин социалис революцин толотомо жэшээ колониинуудай дарлагдаһан арадуудые тэмсэлдэ зоригжуулһан ,бэеэ дааһан байдал болон хүгжэлтэ дэбжэлтэ тээшэ тэдэнэртэ зуб зам заажа үгэһэн байгаа гэжэ конференцидэ хабаадагшад үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.

Ядерна зэбсэг бүтээн гаргалгые болоулха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, али бухы хёмороо эүришэлдөөнүүдые, уласхоорондын аюулгүй байдалые эбэй ёһоор шиндхэхэ талаар Советскэ Союзай, бусад социалис гүрэнүүдэй бүтэмжэтэй һайн дурадхалнуудые, үүсхэлиүүдые хуралдаанда хабаадагшад дэмжэһэн байгаа. Европодо дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүдые усадхаха, Советскэ Союзай болон Америкын Холбоото Штадуудай хоорондохи хэлсээ баталха шухала гэжэ документ соо хэлэгдэнэ. Дунда далай болон Индинин океан дээрэ амгалан тайбан байдалай зоно байгуулха, мүн Азиа түбиндэ, Номгон далайн оршондохи гүрэнүүдэй хоорондо али алиндань ашатай туһатай, бата бэхи харилсаа холбоо тогтоохо шухала гэжэ тэрээн соо заагдана.

Дутын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулга, Ливандахи хёмороо эүришэлдөөе усадхалга, Иран болон Иракай хоорондохи дайе зогсоолго эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй таһаршагүй хубинь болоно гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ.

ЧАУШЕСКУ МИСТЭЙ УУЛЗАБ

БУХАРЕСТ. РКП-гэй генеральна секретарь Н. Чаушеску РКП-гэй ЦК-гай ажалаар Румында ерэһэн ГКП-гэй түрүүлэгшэ Мистэй эндэ уулзаба.

Буу зэбсэгүүдые хязгаархын, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын, эн хэрэгсэлнүүдые үрдэлгэн тээлгые болюулхын тулаан тэмсэлдэ бухы орониуд, бүхэ дэлхэйнэй парлаамент, парти, профсоюзнэй партиинуудай, бухы ниитэй кратическа хүсэнүүдэй хоорондо зоной дэмжэлгэ, ойлгоолгоо, ойлгалгаа, дүүлхэ шухала гэжэ тэрээн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ дэгээ. Эб найрамдалые, хижүүлхэ талаар уласхоорондын оршом соо, бүхы нуудай болон арадуудай экономическа, социальна, культурна жэлтын түлөө тэмсэлдэрилсаа холбоо үргэлжэлүүлхэ хөөр партиин хүсэжэ байгаа ниинь харуулагдаба.

Юрий КАЦНЕЛЬСОН.

ДИВНОГОРСКЫН ЛЕСХОЗ-ТЕХНИКУМ

Удэрэй отделенидэ **ой модоной ажахы, түсэблэлгэ ба материальна нөөсэнүүдэй** тоо бүридхэл, заочно отделенидэ **ой модоной ажахы** гэһэн мэргэжэлнүүдтэ һурагшадые һургахаар соносхоно.

Ой модоной ажахынуудта ба ой модо эсхэмжэлгын зургаануудта худэлхэ техник-модо ургуулагшадые, лесничиин туһалагшадые, таксатор-туһалагшадые, бухгалтер-экономистнуудые техникум бэлдэнэ.

Удэрэй ба заочно отделенинүүдтэ дунда эрдэмтэй хүнүүд абтаха. Һуралсалай болзор: ой модоной ажахы гэһэн мэргэжэлээр — 2 жэл 6 һара, түсэблэлгэ ба материальна нөөсэнүүдэй тоо бүридхэл гэһэн мэргэжэлээр — 1 жэл 10 һара. Документнүүдээ тушааха болзор гэбэл, удэрэй отделенидэ июниин 31, заочно отделенидэ ноябриин 10 болотор.

Техникумдэ һураха тухай мэдүүлгэдэ удаадахи документнүүдые хабсаргаха: дунда эрдэм тухай документ (үнэн бодото), 286-дахи формын медсправка, ажалай дэбтэрһээ буулгабари һуралсалда эльгээһэн предприятиинь ниитэ нэгэн формоор хэһэн зуушалга, 3х4 сантиметр хэмжээнэй 4 фотокарточка (малгай үмдэнгүй буулгагдаһан), Паспорт, сэрэгэй билет гү, али приписной гэршэлэлгэ приемно комиссида өөрөө харуулха.

Удэрэй ба заочно отделенинүүдтэ орохо дуратайшуул ой модоной ажахы мэргэжэлээр литератураар (сочинени), хими (сээжээр), түсэблэлгэ ба материальна нөөсэнүүдэй тоо бүридхэл — литератураар (сочинени), математикаар (сээжэ) шалгалтануудые тушааха.

Юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудые ба техническэ мэргэжэлэй училищинуудые «4» ба «5» сэгнэлтэтэйгээр дүүргэгшэд ой модоной ажахы мэргэжэлээр удэрэй отделенидэ оролгын шалгалтагүйгөөр абтаха.

Удэрэй отделенидэ ороһон бухы һурагшад хамтын байраар хангагдаха, ниитэ гуримай үндэһөөр стипенди үгтэхэ.

Ой модоной ажахын худэлмэрилэгшэд иимэ хүнгэлэлнүүдтэй байха: ажаллаха газартаа гэр байраар, түлеэгээр хангагдаха, албан зургаанайнгаа газарые эдлэхэ эрхэтэй, хүнгэлэгдэһэн гуримаар форменно хубсаһа абаха, жэл бүри ажалай 36 удэрэй түлбэритэй амаралта, ой модоной ажахыда таһалгаргүй ажаллаһанай түлөө 3 жэл болоод лэ ажалай 24 удэрэй түлбэритэй нэмэри амаралта үгтэхэ.

ТЕХНИКУМЭЙ АДРЕС: 663080, Красноярский, край, г. Дивногорск, ул. Заводская, 1, лесхоз-техникум.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Социальна шухала захяа» — түрүү бэшэг. Агуу Октябриин 70 жэлэй ойдо. Хурамхааная районой 10 хоног. Һунгалые угтуулан. «Эдэбхитэй, ороолдосотой хүнүүдэй депутадта». Газарай үрэжэл дээшэлүүлгын гурбан һара. «ЛМО-е хүлеэнэ».

Хоёрдохи хуудаһанда. «Бултанай ба хүн бүхэнэй хэрэг» — Т. Усольцевагай тэмдэглэлнүүд. «Хабарай ,һанаалга» — Н. Дедюхинай статья. Шэнэдхэн хубилгаһан замууд. «Мүрысөөнгүй мэдээ» — З. Сусловагай статья. «Правда Бурятии» газетэй рюусана».

Гурбадахи хуудаһанда. «Арадай уран зохёолой» — уран зохёолой тэмцэлдэ». Дурбэдэхи хуудаһанда. «Бултанда ба хүн бүхэнэй хэрэг» — Соносхолнууд.

Сэнэсир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00—Үглөөнэй зарядка. Мультфильм. Хүгжэм. 8.30 — Время. 9.05 — «Идущий следом»—уран һайханай фильм. 10.35—«Ан амитадай аймагта». 11.35—Шэнэ һонин (11.40 хүрэтэр). 17.00—Шэнэ һонин. 17.15 —Баримтата фильм. 17.35 — Мультфильм. 17.55—«От Чикаго до Филадельфии»—баримтата фильм. **Улаан-Удэ.** 18.55— Байгал. **Москва.** 19.25—«Город, папа и я»—баримтата фильм. 19.45— «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00—Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. Түгэсхэлэй булэгэй командануудай матч. 22.00—Время. 22.35—«Телевизор харагшадай анхаралда». 23.10—«Зимняя вишня»—уран һайханай фильм. 00.40 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Байгаали шэнжэлгэ. 4-дэхи класс. 9.55 — Баримтата фильм. СПТУ-гай һурагшадта. 12.40 — Оршон тойроной хэйтэй танилсалга. 1-дэхи класс. 11.55 — А. Фатьянов. «Мелодии белой ночи». 14.35 — 6-дахи класс. 15.35 — Шэнэ һонин. 15.40 — «Манай Улаан-Удэ». 17.00 — Сонсоолнууд 18.00 — киноконцерт. 18.10 — «Электромашина». «Теплоприбор» заводой хоорондохи мүрысөөн. **Москва.** 18.55 — «Агрономүнөөдэр ба үглөөдэр». **Улаан-Удэ.** 19.25 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). — «Арадай уран бэлигэй» һэн телефестиваль. Хүхэ ба Ахын районуудай уран һайханай бүлгэмэй коллективүүдэй концерт. **Москва.** «Амгалан нойрсоотгоо, шуулгы!». 21.15 — Баримтата фильм. 21:30 — Ритмическая гимнастика. 22.00 — Мультфильм. 22.35 — М. Биешу дуулна.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ,23, редактор — 2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-21, пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35 сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства быта —2-69-58 культуры и школ—2-60 -21, 2-57-63, информации—2-